

Verksamhetsberättelse 2024

Djurens Rätt.

För en värld där djur
respekteras som kännande
individer med rätt till
sina egna liv.

Copyright: Djurens Rätt
Form: Mathilda Gälsing
Omslagsfoto: Finalto/Shutterstock.com
Foto inlaga: Djurens Rätt om inte annat angivet
Djurens Rätt, Box 17132, 104 62 Stockholm
08-555 914 00 / info@djuren.ratt.se
Orgnr: 802002-4496 / PlusGiro: 901087-7

Alltid på djurens sida. Sedan 1882.

Innehåll

4	Ordförande har ordet
6	Alltid i rörelse
8	Mätning och uppföljning
9	Project 1882
10	Europaturnén <i>For the Animals</i>
13	Jag vill beta
16	Äggindustrin kritiseras
17	Under havets yta
18	Turbokyklingarna på agendan
20	Företagen slopar turbokyklingar
21	Sån är Lidl – fortfarande...
22	Djurvänlig kommun
23	Företagens växtbaserade omställning
24	Välj Vego
26	I'M VEGAN
27	Sveriges vegovänligaste matkedja 2024
28	Årets Elna Tenow
29	Pälsfritt Europa inom räckhåll?
30	Ett slut på pälsindustrin i Sverige
31	Max Mara blev pälsfria
32	Utfasning av djurförsök i Sverige och i EU
33	SAS avkrävs ansvar
34	Att påverka politiken
36	EU-valet
37	Almedalsveckan
38	Djurskyddskommissionär inrättades!
39	Volontärer och engagemang
40	Sommarturnén
41	Volontärer och engagemang i siffror
42	Sveriges snällaste barnklubb
44	Medlemskap och gåvor
46	Kommunikationen som gjort skillnad för djuren
48	För djuren världen över
49	Genomslag i media
50	Medlemsforum
51	Effektrapport 2024
58	Årsredovisning

2024

Ett varmt tack till dig som stått på djurens sida under 2024. Tack vare dig som är medlem, gåvogivare och volontär i Djurens Rätt har vi kunnat fortsätta göra skillnad ännu ett år. När vi tillsammans höjer våra röster för djuren skapar vi förändring.

DET HÄR ÅRET har vi kunnat se återkommande exempel på när ekonomiska vinstintressen prioriteras framför djurskydd. Ett sådant tillfälle var när regeringens utredning om konkurrenskraft presenterades, där det på flera sätt öppnades upp för en nedmontering av svenskt djurskydd vi inte sett motsvarighet till i modern tid. Det som fått mest uppmärksamhet är idén om att slopa betesrätten, så att majoriteten av alla mjölkkor i Sverige skulle kunna stängas in året om. Den starka mobiliseringen från djurvänner, djur- och miljöorganisationer och experter gör mig dock hoppfull om att framtiden för korna är ljus.

Att försvara och förbättra djurskyddet för de djur som drabbas här och nu är en av våra viktigaste uppgifter, särskilt när vi ser hur såväl politiker som branschorganisationer verkar för att försämma det. Men vi får inte glömma att också arbeta förebyggande så att inte nya fruktansvärda industrier skapas. Därför har vi under året intensivt kämpat för att stoppa planerna på en bläckfiskfabrik i Spanien. Vi har också arbetat för stärkta djurskyddsregler för fiskar eftersom det just nu satsas på att bygga stora

fiskfabriker runt om i Sverige. Den utvecklingen måste vi begränsa för att inte miljontals fler djur ska behöva lida bakom stänga dörrar.

I samband med EU-valet uppmanade Djurens Rätt kandidater att ställa sig bakom tio viktiga ställnings-taganden för djuren. Det gläder mig att så många av dessa kandidater, från en rad olika länder, valdes in. Nu gäller det att hålla dem ansvariga och få dem att kavla upp ärmarna för djuren. Det finns en unik möjlighet för dem att höja sin röst för att den utlovade djurskyddslagen ska presenteras. Vi har återkommande uppmanat den svenska regeringen och landsbygdsministern att våga ta ledartröjan för att Sverige framöver ska kunna vara ett föregångsland i djurskyddsfrågor.

Det här året har mitt största fokus som ordförande legat på att belysa djurfabrikerna, där vi hittar de djur som är flest och har det sämst. Jag har precis som förra året föreläst och spridit kunskap om hur svensk djurhållning de senaste decennierna har industrialiserats och blivit så storskalig att människan mer eller mindre förlorat kontrollen. Men, vi ska komma ihåg att det inte behöver se ut

så här. Djurfabrikerna är en relativt ny företeelse och vi har chansen att göra dem till en parentes i mänsklighetens historia.

Jag är otroligt stolt över Djurens Rätts envisa arbete med att skapa långsiktig förändring. Jag är stolt över att vi vågar prova nytt och tänka större. Som med vår europaturné For the Animals och med vårt arbete för djuren i Ukraina. Jag är stolt över att vi inte ger upp, varken i kampanjer mot stora livsmedelskedjor eller när det kommer till att flytta fram positionerna för djuren i politiken. Ibland är det ett arbete som syns och hörs, men ganska ofta är det de mer osynliga insatserna som ger de stora resultaten. Det är inte alltid tacksamt, men du kan lita på att Djurens Rätt kommer att fortsätta göra det som skapar störst skillnad för de djur som är flest och har det sämst. Med ditt fortsatta stöd är jag övertygad om att vi kan skapa en värld där djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv.

Camilla Bergvall
Riksordförande, Djurens Rätt

Alltid i rörelse

Det är aldrig helt enkelt att sammanfatta ett Djurens Rätt-år. Kortfattat: Djurens Rätt gör mycket. Det vittnar inte minst den här verksamhetsberättelsen om. Vi är alltid i rörelse.

Under året har den svenska regeringens utredning om "konkurrenskraft" hamnat i fokus. En utredning som inte är något mindre än ett hot mot det svenska djurskyddet. De föreslagna inskränkningarna av kors rätt till bete utomhus har fått massiv kritik från egentligen alla håll, utom den grupp av djurfabrikskramare som i princip initierat utredningen.

Att vi ska behöva försvara en lagstiftning som vi haft sedan 1988, den berömda presenten till Astrid Lindgren, känns en aning överkligt. I kombination med geopolitiskt kaos och en instabil samhällsekonomi kan en viss känsla av osäkerhet infinna sig. Men som ett känt citat av Sun Tzu, kinesisk general på 500-talet f.Kr., lyder: *"In the midst of chaos, there is also opportunity."*

Detta är en princip som Djurens Rätt tagit fasta på. Att hålla oss i rörelse för att hitta möjligheterna att skapa förändring för de djur som är flest och har det sämst, oavsett kaoset omkring oss. När EU-kommissionen i slutet av 2023 inte presenterade förslag på ny djurskyddslagstiftning, då fattade vi beslutet att göra en unik satsning för att mobilisera Europas djurvänner. En stor lastbilstrailer införskaffades och byggdes om till en mobil utställning som gav sig ut på en fem månader lång Europaturné, där EU-medborgare och makthavare fick kika in bakom djurfabrikenas stängda dörrar. Totalt besöktes 21 städer i 17 länder och fler än 7 900 personer klev in i vår trailer (läs mer på sidorna 10–12).

Och ett bevis på vikten av att hela tiden vara i rörelse, kom under hösten när vi äntligen fick på plats en EU-kommissionär för djurskydd. Vi har målmedvetet kampanjat för detta sedan 2021 och det är en positiv signal när det kommer till att djurs intressen ska vara representerade i de politiska rummen, vilket är en av Djurens Rätt övergripande målsättningar. Om 2023 slutade med grusade förhoppningar har 2024 avrundats i en lite mer positiv anda. EU-kommissionen förnyade sitt löfte om att burarna i EU:s djurfabriker ska bort och gav också tummen upp för en avveckling av de svenska minkfarmerna. Efter ett år där byråkratins kvarnar har malt frustrerande långsamt närmar vi oss nu raskt slutpunkten för pälsindustrin i Sverige.

Framtiden kommer högst troligt inte innebära mindre kaos än tidigare, men Djurens Rätt går dock in i 2025 väl rustade för att ta oss an de möjligheter för djuren som kommer att uppenbara sig.

Alltid på djurens sida,

Benny Andersson
Generalsekreterare
Djurens Rätt

Målsättningar 2023–2030

1. Djur respekteras som kännande individer

- 1a. Djurs intressen är representerade i politiska rum
- 1b. Djurs rättigheter återspeglas i lagstiftningen
- 1c. Djurs intressen är inkluderade i agendan för hållbar utveckling

2. Djurfabrikerna är nedmonterade

- 2a. Inga djur dödas för sin päls
- 2b. Antalet djur som föds upp i djurfabriker har minskat med 70 %
- 2c. Turbokyklingar är inte längre norm
- 2d. Ett starkt djurskydd för vattenlevande djur är en självklarhet

3. Forskningen är djurfri

- 3a. Antalet djur som utsätts för djurförsök har reducerats med 50 %

Mätning och uppföljning

Styrningen och kontrollen av verksamheten ska visa att vi:

- har en ändamålsenlig och effektiv verksamhet som når målen,
- har en tillförlitlig och rättvisande redovisning och rapportering,
- efterlever lagar och regler och hushållar med våra medel.

För att vara trovärdiga måste vi kunna redovisa att pengarna används effektivt, att medlen inte försvinner på vägen och att verksamheten når målen. En viktig del i detta är också att identifiera risker i verksamheten och hantera dem.

Djurens Rätt arbetar enligt en sjuårig verksamhetsinriktning som består av huvudmål (mål på lång sikt), riktningmål och årliga delmål. Alla mål ska leda till uppfyllandet av Djurens Rätts vision. Delmålen är de indikatorer mot vilka vi mäter framgång och ser om vi är på rätt väg.

Exempel på mätning och uppföljning:

- Omedelbara resultat: till exempel antal personer vi utbildat inom våra volontärprogram.
- Kortsiktiga resultat: till exempel vilken nytta de personer vi utbildat upplever att utbildningen gav.

Djurens Rätt vill försäkra sig om att det vi gör ger bästa möjliga effekt och leder till förändringar för de djur som är flest och har det sämst. Därför följer vi upp och kvalitetssäkrar insatserna för att kunna lära oss och fortsätta att utveckla verksamheten.

- Långsiktiga utfall och effekt: till exempel att inga minkfarmer är längre verksamma i Sverige.
- Årliga övergripande mål. För att omsätta de långsiktiga huvudmålen i konkret verksamhet så använder sig Djurens Rätt av OKRs-metodiken, Objectives & Key Results. Alla mål följs upp kvartalsvis där genomförd verksamhet har dokumenterats löpande och effekten stäms av mot målen. Uppföljning genomförs årligen av resultatet för hela året.
- Strategiska mål för en längre period. Den nuvarande verksamhetsperioden sträcker sig fram till och med 2030.

Vi mäter effekten med hjälp av flera olika resultatmått. De mest centrala är:

- Antalet politiska beslut som tas till förmån för djuren.
- Andelen frigående hönor i Sverige.
- Antalet verksamma minkfarmer i Sverige.
- Köttkonsumtion per person och år i Sverige, omräknat till antal djurindivider.
- Antalet nya policyer som berör hönor, turbo-kycklingar eller en ökad andel växtbaserade livsmedel.
- Indextalen för *Djurvänlig kommun-rankingen*.
- Antalet volontärtimmar i Djurens Rätt.

Foto: Tim Kristensson

Project 1882

Ett viktigt fokusområde under det gångna året har varit vår rebranding av verksamheten utanför Sverige. Internationellt verkar Djurens Rätt under namnet Project 1882, vilket tydliggör att vi inte enbart arbetar för djuren i Sverige, utan att vi är en global djurrätts- och djurskyddsorganisation.

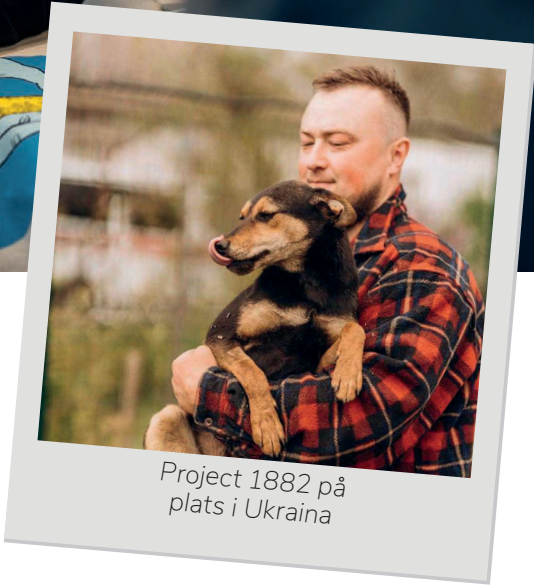
Namnet Project 1882 hänvisar till året när Djurens Rätt grundades och används för att representera vårt internationella arbete för djuren. Sedan 1882 har vi arbetat globalt för att öka medvetenheten om djurs rättigheter. Under 2024 har vi ytterligare intensifierat arbetet, bland annat genom nära samarbete med djurrättsorganisationer utanför Sverige och namninsamlingar för starkare djurskyddslag inom EU.

Ukraina

Vår verksamhet på plats i Ukraina, som etablerades under förra året, fortsatte med oförminskad styrka under 2024. I början av året möjliggjorde vi en framgångsrik vaccinationskampanj för hemlösa hundar i Ukraina, vilket ledde till att 350 hundar vaccinerades. Dessutom gav vi under maj månad ekonomiskt stöd till evakueringen av cirka 400 djur efter attacker från Ryssland

i Kharkiv-regionen. Under hösten lovade den ukrainska köp- och säljplattformen OLX, efter dialog med Djurens Rätt, att stoppa försäljningen av vilda djur.

Förutom det stora problemet med hemlösa hundar och katter, finns även några av Europas största djurfabriker i Ukraina. Detta är en av anledningarna till att vi har valt att stärka vårt engagemang i landet.

Europaturnén *For the Animals*

De kommande åren är avgörande för de miljarder djur som hålls i Europas djurfabriker. Som ett svar på detta initierade Djurens Rätt under 2024 Europaturnén For the Animals och har med den turnerat Europa runt för att upplysa EU-medborgare och beslutsfattare om djurens situation i Europas djurfabriker.

Då det systematiska djurplågeriet i djurfabriker pågår överallt i Europa, så är det ett gemensamt europeiskt problem som kräver en gemensam europeisk åtgärd. Det gånga året har varit ett viktigt år då diskussioner om EU:s djurskyddslagstiftning behövt hållas vid liv. Djurens Rätt tog därför under 2024 steget ut i Europa med den mobila utställningen For the Animals för att visa upp de den verklighet som de djur som är flest och har det sämst lever i.

EU-lagstiftningen

I september 2023 skulle översynen av EU:s djurskyddslagstiftning ha presenterats. Arbetet hade pågått sedan 2020 och skulle koka ner till fyra lagstiftningspaket som täcker djurens hela livscykel: Hållning av djur, transporter, slakt, och djurskyddsmärkning av animaliska livsmedel. Envisa rykten började få fäste om att EU-kommissionen med Ursula von der Leyen i spetsen hade

fått kalla fötter, och dessa bekräftades när endast urvattnade förslag om djurtransporter lades fram senare samma år.

Startskottet för turnén

När djurens verklighet fortsatt hålls dold bakom stängda dörrar, och politikerna tvekade att lägga fram utlovade lagförslag, då var vi tvungna att agera. Om allmänheten inte får se hur djuren i EU har det, då får vi ta djurfabrikernas verklighet till medborgarna. En utställning sattes samman och en s.k. expotrailer införskaffades. På så vis skapades en unik utställning med målet att nå ut till EU-medborgare och makthavare runtom i Europa, för att skapa medvetenhet om djurens svåra situation och samtidigt visa på möjligheten att göra skillnad på både nationell och EU-nivå. Europaturnén smygstartade med att olika svenska djurrättsprofiler besökte den mobila utställningen. Tillsammans spelade

vi in en reaktionsfilm som delades i våra digitala kanaler.

En bro mellan medborgare och makthavare

Djurens Rätt har under årets andra halva rest runt i Europa med vår mobila utställning. Vi har gått samman med lokala djurrätts- och djurskyddsorganisationer för att tillsammans arrangera turnéstopp i olika städer. Organisationerna som vi samarbetade med i respektive land har haft möjligheten att sätta sin egen prägel på evenemangen. Genom att rikta ljuset mot en specifik djurrättsfråga som är aktuell i den nationella kontexten kunde vi möjliggöra arbete på både nationell och EU-nivå. For the Animals har skapat ett gemensamt rum i respektive europeisk storstad där EU-medborgare och inflytelserika personer, såsom politiker och aktörer inom livsmedelsindustrin, har kunnat träffas och föra djurrättsliga samtal.

Foto: Tim Kristensson

Turnéns rutt

Turnén For the Animals smygstartade i Stockholm i maj 2024 och besökte därefter hela 21 europeiska storstäder, där vi samarbetat med totalt 16 olika djurrätts- och djurskyddsorganisationer. Det första landet som besöktes, utanför Sverige, var Finland. Där stod vi i hjärtat av Helsingfors för att sedan fortsätta vår rutt söderut med ytterligare 17 stopp, innan turnén återvände hem till Sverige i slutet av hösten för att avsluta i Uppsala.

- 6–9/6, Helsingfors, Finland
- 13–14/6, Tallinn, Estland
- 17–18/6, Riga, Lettland
- 22–23/6, Vilnius, Litauen
- 26–28/6, Warszawa, Polen
- 3–5/7, Berlin, Tyskland
- 9–10/7, Bratislava, Slovakien
- 13–15/7, Prag, Tjeckien
- 19–20/7, Ljubljana, Slovenien
- 24–26/7, Budapest, Ungern
- 27–28/8, Alcorón, Spanien

- 2–3/9 Lissabon, Portugal
- 7–8/9, Porto, Portugal
- 14–15/9, Barcelona, Spanien
- 24–25/9, Bologna, Italien
- 26–27/9, Torino, Italien
- 4–5/10, Zagreb, Kroatien
- 18–19/10, Köpenhamn, Danmark
- 22–23/10, Malmö, Sverige
- 25–26/10, Göteborg, Sverige
- 1–2/11, Uppsala, Sverige

Den mobila utställningen

Utställningen som sattes samman till turnén erbjöd interaktiva upplevelser och informationsmaterial och lockade till sig över 7 900 besökare. Förutom mer kunskap om djurens tillvaro i djurfabrikerna fick besökarna även insikter i de utmaningar som djuren står inför, och vilka möjligheter som finns för att skapa förändring. Kombinationen av utställningens olika former av innehåll bidrog till ökat engagemang och kunskap om djurens verklighet.

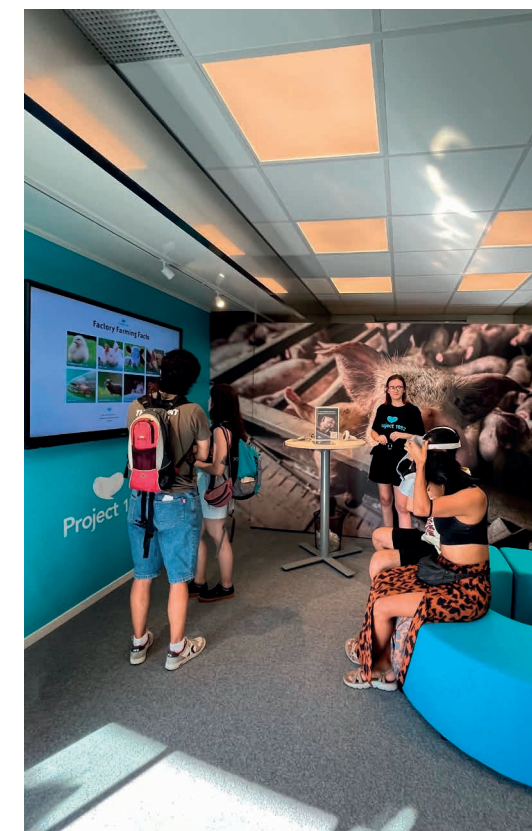

Foto: Vidas Černiauskas

Namninsamling till EU-kommissionen

För att hålla EU-kommissionen ansvarig för den spruckna tidslinjen och de brutna löftena har vi under turnén haft med oss en namninsamling med namnet “EU-kommissionen: Håll era löften till djuren”. Genom namninsamlingen uppmanar vi, och de över 35 000 personer som hittills skrivit under, den nya EU-kommissionen för 2024–2029 att ta sitt ansvar för djuren och se till att djuren blir en central prioritering under mandatperioden.

Utöver att samla in röster på varje turnéstopp har vi även annonserat namninsamlingen nationellt i utvalda europeiska länder, bland annat i Italien, Frankrike och Tyskland. Namninsamlingen kommer att överlämnas till EU-kommissionen under 2025.

En succé

Med över 7 900 fysiska besökare, 70 medieklipp i olika europeiska medier och besök av 55 inflytelserika personer i form av politiker och välkända aktörer inom livsmedelsindustrin har Europaturnén varit en stor framgång. Vi har inte bara

skapat ett starkare band mellan oss och samarbetspartners runt om i Europa, utan även hjälpt organisationerna att representera sig själva i sina hemländer.

Genom att erbjuda ett färdigt koncept i form av den mobila utställningen har vi gett organisationerna något som många inte skulle haft möjlighet att finansiera på egen hand. Vi har skapat värdefulla kontakter med olika beslutsfattare, vilket ger organisationerna ökat stöd i deras fortsatta arbete för djurs rättigheter. Paneldiskussionerna som arrangerats har dessutom bidragit till vidare diskussioner om förbättringsmöjligheter för djuren på både nationell nivå och EU-nivå. Under de kommande åren kommer Djurens Rätt att fortsätta med det internationella arbetet för att göra djurrättsrörelsen ännu starkare.

Nytt hopp

I ljuset av förra höstens brutna löften utlovade Ursula von der Leyen en dialog där 29 stora aktörer skulle få samtala om jordbrukspolitikens framtid i EU. Denna dialog genomfördes under sommaren av 2024 och

resultatet blev bättre än förväntat. Samtliga aktörer ställde sig bakom en rapport som belyser vikten av att presentera resten av lagstiftningen, inklusive en utfasning av burar i linje med medborgarinitiativet End the Cage Age, senast år 2026. Mycket arbete väntar, men detta, i kombination med EU-medborgares starka engagemang och det faktum att djurskydd numer framgår i titeln hos ansvarig kommissionär, gör att vi är hoppfulla kring att det är en tidsfråga innan resten av lagstiftningen får se dagens ljus.

Jag vill beta

Den hotade betesrätten har stått i centrum för debatten sedan utredningen om konkurrenskraft tillsattes, och var anledningen till att kampanjen *Jag vill beta* startades. Men utredaren är beredd att offra mer djurskydd än så i konkurrenskraftens namn. Parallellt med utredningen skrev vi därför en rapport för att visa på en bättre väg framåt.

Konkurrenskraft över djurskydd

Regeringen, med landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) i spetsen, tillsatte i början på 2023 utredningen “Stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd”. Utredningens uppdrag var att bland annat undersöka om beteskravet för kor är värt att behålla ur ett konkurrensperspektiv, något som utredaren Elisabeth Nilsson landade i inte var fallet.

Nuvarande lagstiftning innebär att nötdjur som hålls för mjölkproduktion och som är över sex månader, förutom tjurar, har rätt att komma ut minst sex timmar per dag under årets sommarmånader. Utredningen föreslår att beteskravet för kor i lösdriftsstallar ska slopas, något som skulle påverka åtta av tio kor i Sveriges mjölkfabriker. Sveriges djurskyddslag slår fast att djur har rätt att bete sig naturligt, och betet är för korna en central del i det. Vi arbetar därför inte bara för att nuvarande lagstiftning inte ska inskränkas,

utan även för att betesrätten ska utvecklas så att även tjurar och kalvar inkluderas.

Även om förslaget som rör betesrätten med rätta har fått stå i centrum, ger sig utredningen på djurskyddet på en rad andra sätt som kan komma att prägla vårt arbete framåt.

Här är några farhågor som vi hittills lyft utifrån utredningens slutsatser:

- Fortsatt trånga kycklingfabriker.
- Bevarade ensamboxar för kalvar.
- Färre djurskyddsbestämmelser från Jordbruksverket.
- Statliga kreditgarantier till animalieproducenter.
- Skydds jakt utan tillstånd.
- Virtuella elstängsel.
- Tveksamhet till EU-gemensam djurskyddsmärkning.

Innan regeringen lägger fram eventuella förslag utifrån utredningen ska synpunkter samlas in genom

remissvar. Vi kommer i egenskap av remissinstans delge regeringen våra synpunkter där djurskyddet får stå i centrum.

Gemensam kampanj

Kampanjen *Jag vill beta* inleddes hösten 2023 i samarbete med flera andra djur- och miljöorganisationer, bland andra Djurskyddet Sverige, Greenpeace och World Animal Protection. Tillsammans har vi under året uppmanat regeringen att bibehålla det befintliga beteskravet men även att utöka det så att betesrätten även gäller för tjurar och kalvar.

Medial uppmärksamhet

I maj besökte vi ett kosläpp tillsammans med Greenpeace för att informera besökarna om att kornas betesrätt är hotad av regeringen och Lantbrukarnas riksförbund (LRF). Flera tusen besökare var på plats, och få kände till att det skulle kunna bli kornas allra sista sommar ute på bete. I samband med aktionen på kosläppet skrev vi en debattartikel, som bland annat WWF, Sveriges Veterinärförbund och Naturskyddsföreningen skrev under, och som publicerades i Svenska Dagbladet.

Kampanjen och kornas rätt att beta har fått mycket medial uppmärksamhet och många politiker har uttalat sig i frågan. När utredningen lämnades över till Peter Kullgren i augusti fick även detta stor uppmärksamhet i media och debatten har fortsatt även efter att utredningen föreslagit att betesrätten bör slopas.

110 927 underskrifter

I september gjordes en storsatsning för att nå vårt mål, minst 100 000 insamlade underskrifter. Under en veckas tid hade vi stora reklamvepor på centralstationen i Stockholm och en eventyta som organisationerna i kampanjen turades om att bemanna. Det gav resultat och vi nådde vårt mål med råge.

Stark opinion

Efter överlämningen har arbetet fortsatt för att frågan inte ska hamna i skymundan. Vi har lyft betesrätten på ett internationellt plan och informerat, samt mobiliserat, organisationer utanför Sverige att också engagera sig i frågan. På hemmaplan fortsatte det politiska påverkansarbetet och insatser för att hålla allmänheten uppdaterad kring vad som händer med utredningen. Det finns en stark opinion för att behålla och utöka betesrätten och även efter överlämningen av underskrifterna har flera tusen personer skrivit under och gett sitt stöd för kampanjen.

Diskussion i riksdagen

Som ett led i att hålla liv i frågan samt uppmuntra till konstruktiva samtal mellan partierna bjöd vi, tillsammans med riksdagens djurskyddsforum, in till ett rundabordssamtal om betesrätten den 21 november. Vi inledde med en kortare presentation som följdes av samtal mellan nio riksdagsledamöter från sex partier.

Djurskydd värt att tala om

En rapport lanserades i maj för att påverka konkurrenskraftsutredningen och ta fram egna åtgärdsförslag.

Rapporten fick namnet "Djurskydd värt att tala om – viktiga steg för politiken att ta i dag" och belyste orosmolnen i uppdragsbeskrivningen till utredningen. Den tog också upp andra viktiga djurskyddsområden som Sverige behöver förbättra för att bli bäst på djurskydd på riktigt. Genom rapporten presenterade vi viktiga politiska lösningar för hönor, grisar, kycklingar och nötdjur, samt åtgärder för att främja växtbaserade innovationer, i både Sverige och EU.

De politiska åtgärder som togs fram var:

- 1. Förbjud all burhållning av djur i livsmedelsindustrin.
- 2. Öka djurskyddet för kycklingarna, genom att exempelvis förbjuda avel av turbokycklingar och fasa ut offentlig upphandling av kycklingkött från sådan avel.
- 3. Bibehåll och främja en utökning av betesrätten.
- 4. Bibehåll och främja systemet med förprovning av djurstallar.
- 5. Rikta om subventioner från kött- och mejeriproduktion till att främja svensk odling och förädling av växtbaserade proteiner.

Rapporten spreds via våra egna mediekkanaler, men trycktes även i fysiskt format för att skickas ut till hela riksdagen, utredaren, ansvariga myndigheter, tidskrifter och universitet. Rapporten delades dessutom ut på politiska event, inklusive Almedalsveckan. Totalt distribuerades mer än 500 exemplar.

Äggindustrin kritiseras

Djurens Rätts målinriktade kampanjer har under 2024 visat på högt engagemang och gett bra resultat. Inte minst är de svenska hönsburarna på väg bort.

Burarna fasas ut

Den svenska statistiken för 2024 visade på fortsatt minskning av antalet hönor i bur med över 90 000 individer, ned till totalt 76 500, eller 0,9 % av alla hönor. Allt tyder på fortsatta minskningar tack vare att vårt påverkansarbete lett till att flera stora företag genomfört sina utlovade utfasningar av burägg, samt en stärkt tolkning av djurskyddslagstiftningen. Utvecklingen ser liknande ut i resten av Europa tack vare medborgarinitiativet End the Cage Age och de många olika kampanjer som genomförts.

Globala framgångar för hönorna

Tillsammans med andra djurrättsorganisationer har vi under det gångna året drivit globala kampanjer mot storföretag världen över. Vi lanserade bland annat en kampanj mot hotellkedjorna Hilton Hotels, Meliá Hotels International och Louvre Hotel Group. Alla tre kedjorna hade tidigare antagit en buräggsfri policy och lovat att fasa ut samtliga ägg som kommer från hönor i burar. Kampanjen inleddes på grund av betydande brister i rapporteringen kring utfasningsarbetet. Knappt tre veckor in i kampanjen hade samtliga kedjor beslutat att bli fullständigt transparenta i sin rapportering om antagna löften. Dessa beslut kommer att påverka och förändra livet för uppskattningsvis 861 000 hönor världen över.

Massdödandet av tuppsycklingar

Under året har vi arbetat för att svenska politiker och makthavare ska anta könssorterande metoder av ägg, för att tuppsycklingar ska slippa kläckas och därmed dödas. Under 2023 lanserade vi en namninsamling för att sätta press på politikerna, under 2024 fortsatte vi med namninsamlingen och har nu samlat in över 23 000 namn. Varje år dödas omkring 5 miljoner nykläckta tuppsycklingar i Sverige, endast på grund av att de anses vara en biprodukt i äggindustrin. Tuppsycklingarna dödas genom att bli gasade och sedan nermalda, under sin första levnadsdag.

Faktaunderlag om tuppsycklingarna

För att kunna bedriva ett effektivt påverkansarbete mot beslutsfattare togs underlag fram i en rapport som lanserades under namnet *Att sluta döda tuppsycklingar*. Rapporten har bland annat spridits till regeringen, riksdagsledamöter, myndigheter, forskare och ungdomsförbund. Vi har också gjort detta till en av våra mest prioriterade djurpolitiska frågor. Åtgärder för tuppsycklingarna finns med i vårt tiopunktsprogram för politiker över de viktigaste områdena inom djurpolitik.

Under havets yta

I april 2023 kom det till vår kännedom att fisk- och skaldjursföretaget Nueva Pescanova har planer på att bygga världens första kommersiella bläckfiskfabrik, i Spanien. Sedan dess har vi drivit en kampanj för att uppmana både EU och de spanska myndigheterna om att anta ett förbud mot bläckfiskfabriker.

Bläckfiskar är kännande och intelligenta varelser som skulle utsättas för stort lidande i fångenskap. För att Nueva Pescanova skulle få bygget godkänt lämnade de in en miljökonsekvensbeskrivning till de spanska myndigheterna, som inte blev godkänd. Bland annat på grund av att bygget skulle hota det lokala djur- och växtlivet, orsaka föroreningar och bidra till fortsatt överfiske av haven. Nu behöver företaget lämna in en andra miljökonsekvensbeskrivning. När företaget avslöjade sina planer arrangerades demonstrationer världen över. För att ytterligare öka pressen på de spanska myndigheterna och EU, uppmanade vi bland annat delstater i USA att anta ett förbud mot bläckfiskfabriker. Några månader senare blev delstaten Washington den första att införa ett sådant förbud.

Märkningar av fiskprodukter

Djurens Rätt är en del av koalitionen Aquatic Animal Alliance, som initierats av Aquatic Life Institute (ALI). Under 2024 har ALI lanserat den tredje utgåvan av sin årliga rapport om djurvälstånd inom certifieringar av produkter från uppfödda fiskar och andra vattenlevande djur. Rapporten rankar certifieringar baserat på kriterier

som djurtäthet, bedövning och slakt, där de certifieringar som bäst tar hänsyn till djurvälstånd får högst poäng. Denna årliga ranking är en viktig drivkraft för att förbättra kriterierna och stärka djurskyddet.

I den senaste rankingen hamnade Aquaculture Stewardship Council (ASC) högst, och de arbetar nu med att utveckla nya kriterier för djurvälstånd. Djurens Rätt har aktivt deltagit i dialogen med ASC och bidragit med synpunkter. I maj framhöll vi att det är positivt att ASC inför kriterier för djurskydd vid slakt, men att det fortfarande saknas viktiga kriterier för djurtäthet och miljöberikning.

Dialog för fiskarna

Djurens Rätt strävar efter att öka medvetenheten om att fiskar och andra vattenlevande djur är kännande individer och att förbättra djurskyddet för dem. En central del av vårt arbete inom det här området är att höja kunskapsnivån i samhället om de vattenlevande djuren. Vi samarbetar och för en aktiv dialog med olika organisationer, företag, certifieringsorgan, myndigheter och forskare. Djurens Rätt ingår i Jordbruksverkets Referensgrupp för vattenbruk.

Turbokycklingarna på agendan

Turbokycklingarna är de landlevande djur som är flest och har det sämst. Fler än 100 miljoner turbokycklingar slaktas årligen i Sverige. De är avlade för att växa 50 gånger sin vikt under de 35 dagar de har att leva till slakt. I februari lanserade Djurens Rätt en ny namninsamling, där vi uppmanar regeringen att anta ett förbud mot turbokycklingar.

Djurens Rätts arbete för kycklingarna tog fart våren 2018 och har pågått sedan dess, varje dag året runt. Under 2024 bestämde vi oss för att det är dags att uppmana regeringen om att anta ett förbud mot turbokycklingar, och namninsamlingen har under året fått in över 40 000 namnunderskrifter.

Kycklingkampanjen har också följt med oss på vår sommarturné där besökarna bland annat fått delta i ett quiz om turbokycklingar, kunnat se en film på hur en turbokycklings liv ser ut från födsel till slakt och haft otaliga timmar av samtal med Djurens Rätts kunniga volontärer. För att minska kycklingkonsumtionen i Sverige har vi också fokuserat på att informera våra medlemmar, våra följare i sociala medier och alla de vi möter vid olika evenemang att ca 94 % av de djur som föds upp i Sverige är just turbokycklingar. Sett ur ett individperspektiv så är i princip alla djur som blir till kött i matbutiker och på restauranger just kycklingar.

I januari 2024 visades vår reklamfilm “En framtid utan djurfabriker” under bästa sändningstid på TV4 under två

veckor. I samband med att olika skandaler uppdagades i svenska kycklingfabriker har vi förmedlat kycklingarnas verklighet till en stor del av Sveriges befolkning.

Politiskt arbete

I maj anordnade vi ett seminarium i samarbete med riksdagens djurskyddsforum. Riksdagsseminariet fokuserade på kycklingars välfärd och de inbjudna talarna var Carl Valentin, ledamot i det danska Folketinget, samt professor Linda Keeling från Sveriges lantbruksuniversitet. Valentin berättade om den breda överenskommelsen om djurskydd där en utfasning av turbokycklingar inom statlig upphandling, samt att Danmark ska verka för ett förbud på EU-nivå, ingår. Keeling berättade om arbetet med vetenskapliga rekommendationer för kycklinguppfödning som har tagits fram av EFSA, den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet. Däribland en utfasning av turbokycklingar och minskad trängsel. Vi berättade därefter om vilka åtgärder som vi vill se och framförde fem politiska prioriteringar för att förbättra kycklingarnas välfärd i Sverige. Åhörarna var huvudsakligen riksdagsledamöter från Miljö- och jordbruksutskottet.

Under den allmänna motionstiden lämnades två riksdagsmotioner in som berörde utfasning av turbokycklingar.

Kycklingslakterierna granskades

Genom att begära ut kontrollrapporter från Livsmedelsverket och länsstyrelserna kartlade vi de brister som upptäcktes under 2023 hos Kronfågel, Guldfågeln och Atria. Kartläggningen visade att kycklingfabrikerna i Sverige hade orsakat ett fruktansvärt lidande genom bland annat klämda vingar och huvuden, hög dödlighet i transporter och frätskador från avföring. Det var tredje året i rad vi kunde påvisa samma typer av brister i djurskyddet. Till skillnad från åren innan fanns det ett ännu större mörkertal, eftersom mycket sekretessbelades av myndigheterna. Materialet visade ändå att det verkar omöjligt att nå en nollvision om skador med dagens fabriksartade hantering av turbokycklingar. Vår kartläggning visade att:

- Minst 125 000 kycklingindivider har utsatts för något som kan anses vara brott mot djurskyddslagen och som resulterat i extremt lidande eller för tidig död.
- 80 % av alla kontrollrapporter innehöll djurskyddsbrister 2023.

Kycklingar i media

Under året har vi aktivt lyft frågan om kycklingarnas situation i media. I samband med kartläggningen om bristerna på svenska kycklingslakterier publicerade vi

fyra pressmeddelanden som lyftes av SVT Sörmland, Miljö & Utveckling, Tidningen Syre och av journalisten Marcus Oscarsson. Kartläggningen stod också i fokus när Camilla Bergvall gästade radioprogrammet “Gott Snack” i början av november.

Vi skrev även flera debattartiklar på ämnet. I Altinget lyfte vi hur kycklingar i svenska kycklingfabriker behandlas och att det är hög tid för landsbygdsminister Peter Kullgren att agera på sina tidigare uttalanden. Vi skrev också en debattreplik till kycklingproducenter i Ystads Allehanda där vi krävde en avveckling av turbokycklingar. I Nerikes Allehanda argumenterade vi mot subventioner till kycklingproducenter, med hänvisning till smittrisker i kycklingfabriker.

När vår ranking *Djurvänlig kommun* (läs mer på sida 22) lanserades stod det klart att mer än var fjärde kommun kommer att använda möjligheten att välja bort turbokycklingar vid nästa upphandling. Detta positiva besked lyftes fram i ett pressmeddelande och i flera av våra andra kanaler.

Våra protester mot att Lidl köper in turbokycklingar uppmärksammades av flera olika medier. Detta är ett exempel på hur vi under året framgångsrikt har använt mediala kanaler för att belysa kycklingarnas situation. Genom vårt fortsatta arbete gentemot media har vi drivit opinion och arbetat för att förbättra livet för kycklingarna som föds upp och dödas i Sveriges djurfabriker.

Företagen slopar turbokyklingar

Företagen fortsätter att säga nej till turbokyklingar efter samtal med Djurens Rätt. Detta genom att påbörja arbetet med European Chicken Commitment (ECC). Under året har stora aktörer som Preem och Stena Line tagit viktiga beslut för kycklingarna.

Under 2024 har flera företag valt att påbörja utfasningen av turbokyklingar genom ECC. Vi har exempelvis fått genomslag i drivmedelssektorn som på sina mackor serverar mängder av animaliska produkter. Preem som har runt 100 bemannade stationer blev först ut med att publicera en tydlig ECC-policy där de säger nej till turbokyklingar. Ett annat företag som tagit samma steg är färjebolaget Stena Line, vars beslut inkluderar hela deras verksamhet i Sverige, Danmark, Norge, Storbritannien, Irland, Nederländerna, Polen, Litauen, Lettland och Tyskland. Detta kommer att påverka oerhört många djur runt om i Europa.

Det har även skett framsteg bland fine dining-företagen. Både Brasserigruppen och Stureplansgruppen har tagit mer ansvar för kycklingarna genom varsin ECC-policy. Tillsammans har kedjorna strax över 40 restauranger som samtliga kommer bli fria från turbokyklingar senast under 2026.

Förutom att säga nej till turbokyklingar så innebär ECC även att årligen rapportera om de framsteg görs i

arbetet för djuren. Helt enkelt för att deras löften inte bara ska vara tomma ord utan leda fram till en verklig förändring för kycklingarna. Under året har flera stora spelare rapporterat om sådana framsteg. Bland dessa hittar vi exempelvis Linas Matkasse, som i sin senaste hållbarhetsrapport berättar om att de kommit framåt i övergången från turbokyklingar till mer hälsosamma hybrider. Detsamma gäller salladsjätten Picadeli, Orkla Foods Sverige och Däggårds.

Hittills har närmare 70 företag valt att ta mer ansvar för kycklingarna efter samtal med Djurens Rätt, men fortfarande behöver mer göras. Fler stora företag behöver kräva en förändring för kycklingarna och ECC behöver ses som den absoluta miniminivån. En utveckling som skett under 2024 är att vi påbörjat företagsarbetet även i Finland, då de 80 miljoner kycklingar som föds upp där varje år också behöver någon som för deras talan. Vi tror och hoppas att vi under 2025 kommer kunna se än mer resultat av det hårda arbetet vi gjort de senaste åren för kycklingarna.

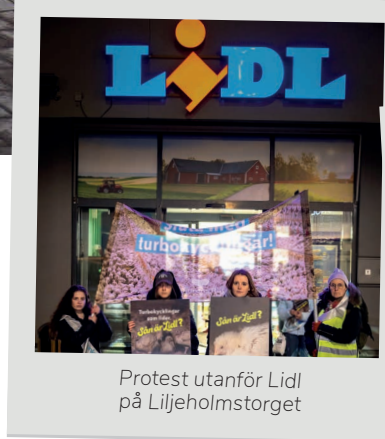
Sån är Lidl – fortfarande...

Sedan 2019 har vi uppmanat livsmedelsjätten Lidl att anta European Chicken Commitment (ECC) och sluta sälja turbokyklingar, först genom dialog och sedan också genom en kampanj som lanserades i oktober 2022. Kampanjen har pågått länge, och vi ser inte några tecken på att engagemanget från både volontärer och allmänheten minskar. Tvärtom har stödet ökat under året som gått.

Det är hög tid för Lidl att ta större ansvar för kycklingarna och bli ett av de närmare 70 företag som redan påbörjat arbetet med ECC-kriterierna. Under året har vi vid flera tillfällen efterfrågat samtal med Lidl, men de har hittills ignorerat alla inviter i hopp om att vi ska ge oss.

Vi ger oss inte
Under 2024 har drygt 80 volontärer deltagit på någon eller flera av de sammanlagt 24 protester vi har arrangerat. Det visar på det brinnande engagemang som finns för djuren och det är tack vare dessa ovärderliga volontärer som vi kan fortsätta sätta press på Lidl. Under året har vi arbetat med att utveckla och effektivisera kampanjen genom att ta fram nytt material, hitta nya platser där vi kan nå Lidl, och i anslutning till sju av protesterna också arrangerat demonstrationståg.

Över 30 000 personer har nu skrivit under vår namninsamling och uppmanat Lidl att säga nej till turbokyklingar och ja till bättre djurvälstånd! Dessutom vi har satt upp kampanjaffischer runtom i landet – från Malmö i söder till Luleå i norr – för att fler ska få veta att Lidl smiter från sitt ansvar.

Protest utanför Lidl på Liljeholmstorget

Protest utanför Lidls huvudkontor

Protest utanför Lidl i Nordstan

Protest utanför Lidl Magnus Ladulåsgatan

Under hösten har vi också genomfört en aktion där vi uppmanat till att skicka vykort till chefer och anställda på Lidl's huvudkontor, som uppmanar dem att anta ECC. Fler än 1 400 vykort har skickats under fyra månader. Det är väldigt bekymmersamt att Lidl fortsätter ducka för att ta ansvar för de djur som är flest och har det sämst. Samtidigt har vi med oss att varje insats vi gör är viktig och att det tar oss närmare vårt mål att turbokyklingar inte längre är norm. Ett viktigt steg på vägen är därför att Lidl antar ECC.

Djurvänlig kommun

För sjätte året i rad genomförde vi rankingen *Djurvänlig kommun*, där Eskilstuna kammade hem segern. Nytt för året var att mer än var fjärde kommun svarade att de kommer att använda möjligheten att välja bort turbo-kycklingar i kommande upphandlingar.

Djurens Rätts ranking *Djurvänlig kommun* baseras på en enkätundersökning om de djurvänliga val som Sveriges kommuner har implementerat. Alla kommuner fick chansen att svara och visa på de val som har gjorts gällande kommunala verksamheter och inköp, med ett stort fokus på den mat som serverats i skolor och förskolor. Satsningar på växtbaserad mat och höga djurskydds-krav vid upphandling och inköp av animaliska produkter väger tyngst, vilket resulterar i högre placering på listan. I 2024 års ranking svarade 66 % av Sveriges kommuner på hela eller större delen av undersökningen.

Eskilstunas satsningar lönade sig
Vinnare av *Djurvänlig kommun 2024* var Eskilstuna kommun, med 144 poäng av 182 möjliga. Kommunen hade därmed klättrat många steg från föregående års placering på plats 35. Medvetna satsningar på mer växtbaserad mat och minskad servering av kött, inklusive kycklingkött, samt höjd nivå på de djurskydds-krav som ställdes vid upphandling låg bakom Eskilstunas upp-sving, som alltså räckte hela vägen till vinst.

Sveriges mest djurvänliga kommuner 2024:

1. Eskilstuna
2. Burlöv
3. Härryda
4. Karlstad och Kristianstad (delad placering)
6. Knivsta
7. Tierp
8. Gotland och Järfälla (delad placering)
10. Håbo

Nej till turbokycklingar

De omfattande djurskyddsproblemen i kyckling-fabrikerna fortsatte att engagera Sveriges kommuner. Mer än var fjärde kommun svarade i enkäten att de kommer att använda möjligheten att välja bort turbo-kycklingar i nästa upphandling, med hjälp av ett nytt kriterium som Upphandlingsmyndigheten infört. Därtill uppgav 17 % av kommunerna att de hade minskat serveringen av kycklingkött, vilket var fler än året innan.

Vego fortsatte öka

Liksom föregående år hade nära 70 % av de svarande genomfört åtgärder som resulterat i minskad mängd kött och ökad servering av växtbaserad mat. Att öka antalet vegetariska dagar, då varken kött eller fisk serveras, var en populär åtgärd som genomförts i 34 % av kommunerna som deltog.

Företagens växtbaserade omställning

Årets rapport från Djurens Rätt visade att hotell-, restaurang- och snabbmatskedjor tar steg mot en mer djurvänlig framtid, men att mycket arbete återstår.

I oktober släpptes vår rapport, *Växtbaserad om-ställning*, som analyserade hur stora aktörer inom hotell-, restaurang- och snabbmatsbranschen i Sverige arbetar för att främja växtbaserad mat och minska köttkonsumtionen. Rapporten lyfte både positiva exempel och områden där förbättring krävs för att verkligen göra skillnad för djuren. Några av kedjorna som antagit ambitiösa växtbaserade mål-sättningar är **Hawaii Poké**, **Linnéa & Basilika** och **AW Sushi**. Detta tack vare samtal och samarbete med Djurens Rätt. I samband med rapporten med-delade även **Scandic Hotels Group** att deras mål hittills inneburit minskning med 30 % av animaliska protein. Dessa mål kommer på sikt att minska antalet djur som föds upp i djurfabriker.

Djurens Rätt föreslog specifika målsättningar för att få företag att minska sin konsumtion av både rött och vitt kött, med särskilt fokus på kyckling och fisk, djur-grupper som ofta utsätts för stort lidande. Kycklingar lever i trånga och ohygieniska miljöer, medan fiskar plågas vid fångst, hantering och slakt.

– Att ersätta rött kött med kycklingkött är ingen hållbar lösning. Företagen inom hotell-, restaurang- och snabb-matssektorn måste ta sitt ansvar och minska sin totala användning av animaliskt protein, inte bara byta en djurart mot en annan, sa Nathalie Söderström, chef för företagsrelationer hos Djurens Rätt.

Trots att flera hotell-, restaurang- och snabbmatskedjor tar steg för att minska sin användning av animaliska proteiner, finns det fortfarande stora aktörer, som Max Burgers och McDonald's, som fortsätter att fokusera på kycklingkött, vilket innebär att fler djurindivider påverkas negativt. Djurens Rätt uppmanar därför företagen att minska inte bara rött kött, utan även kött från kycklingar och fiskar, de djur som är flest och har det sämst.

Djurens Rätt fortsätter arbetet och ser fram emot att kunna lyfta fler positiva exempel inom livsmedelsindustrin. Genom att minska köttinköp kan företag göra stor skillnad för djuren och bidra till en framtid utan djurfabriker – en framtid som kräver att fler aktörer tar sitt ansvar för en växtbaserad omställning.

Välj Vego

Djurens Rätts inspirationskoncept Välj Vego innefattar hemsidan väljvego.se, konton på sociala medier som Instagram och Facebook, ett månatligt nyhetsbrev, ett digitalt inspirationsmagasin, olika trycksaker samt appen Välj Vego! På hemsidan finns veganska recept, nyheter och artiklar. Det gemensamma syftet med Välj Vego är att inspirera konsumenter till att välja just vego.

Appen Välj Vego!

Arbetet med appen inleddes under 2022, och syftet var att få bättre interaktion med personer som är intresserade av att välja vego, samtidigt som användarvänligheten i våra verktyg skulle förbättras. Den färdiga produkten lanserades i september 2023 med en vegoutmaning, något som tidigare gick ut genom mailutskick. Under 2024 lanserades samtliga av våra vegoutmaningar i appen. Förutom säsongsbaserade vegoutmaningar kan användarna dessutom skapa egna utmaningar som anpassar sig efter deras egna behov. De kan dessutom bjuda in vänner till sina egna utmaningar.

Vegoutmaningarna

Vegoutmaningarnas syfte är att underlätta för konsumenter under olika högtider och perioder där det är stort fokus på mat. Under 2024

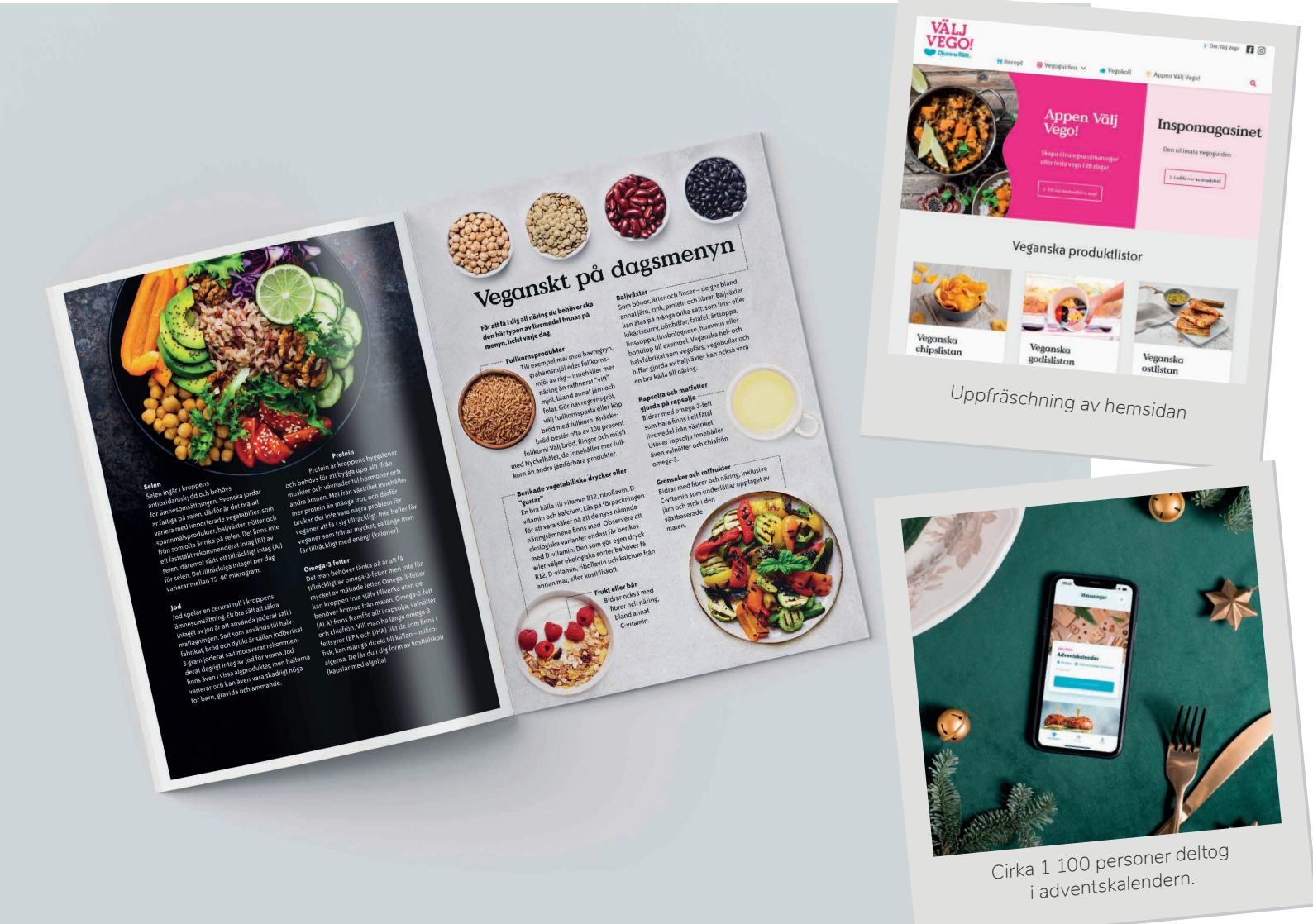
har vi, utöver favoriten och långköraren *Testa Vego i 28 dagar*, haft tre nya utmaningar: *Påskens smakrika vegoresa*, *Kycklingfri sommar* samt *Välj Vegos adventskalender*.

TESTA VEGO I 28 DAGAR inledde året. Vegoutmaningen pågick hela fyra veckor, där det serverades daglig inspiration såsom veckomenyer, inköpslistor, quiz, förslag på frukost och allt annat användaren kan behöva för att underlätta nya, djurvänliga vanor. I appen fick användaren dagliga notiser för att peppa och underlätta. Utmaningen låg aktiv i appen under hela året, men lyftes genom annonsering i både januari och september. Totalt deltog 2 030 personer i *Testa Vego i 28 dagar*.

PÅSKENS SMAKRIKA VEGORESA var en utmaning där vi bjöd in användaren

till en härlig påskutmaning full av goda vego-överskningar. *Påskens smakrika vegoresa* inspirerade och peppade deltagarna varje dag under en veckas tid. Vi guidade bland annat användaren till att enkelt hitta veganskt påskgodis att lägga i påskägget. Vi bjöd även på veganska påskrecept, påskpyssel och en exklusiv rabattkod på veganskt påskgodis. Totalt deltog 603 personer i *Påskens smakrika vegoresa*.

KYCKLINGFRI SOMMAR var en två veckor lång utmaning på en daglig basis. Den centrerades runt vilka kycklingfria livsmedelsprodukter det finns på marknaden och recept som passar produkterna. Efter introduktion av produkterna blandades recepten med matnyttig och spännande information, rabattkoder och djurvänliga uppmaningar. Totalt deltog 428 personer i *Kycklingfri sommar*.

VÄJ VEGOS ADVENTSKALENDER blev likt förra årets julutmaning också en adventskalender med en lucka för varje dag från första december fram till julafton. I luckorna fanns bland annat recept, produkttips, pyssel, information samt unika receptkoder i ett samarbete med företagen Happy Vegan och Trendigt Gott. Totalt deltog cirka 1 100 personer i adventskalendern.

Kycklingfri folder

Under året skapades en ny Välj Vego-folder med fokus på kycklingfritt innehåll. Foldern innehöll tio uppslag av näringslära, kyckling- och äggfria recept och annan information och pepp som kan behövas för att vilja välja bort kycklingar från tallriken. Materialet togs med och delades ut under sommarturnén och

andra utåtriktade event där Djurens Rätt mötte allmänt vegointresserade och blivande medlemmar.

Uppfräschning av hemsidan

Under året pågick en mindre uppförskning av väljvego.se för att göra sidan mer användarvänlig. Alla relevanta sidor faktagranskades och uppdaterades, sidor som inte längre var relevanta togs bort och vegoguiderna fick sig en ordentlig omarbetning. Startsidan fick ett nytt utseende och förenklades. Hemsidan gjordes mer tydlig och resultatet blev att det går snabbare för användaren att hitta vad som eftersöks.

Välj Vego i siffror

Under 2024 var de mest besökta sidorna på väljvego.se veganska pannkakor, otippade veganska produkter

och receptsidan. Per månad har hemsidan haft cirka 79 000 besökare. Under 2024 ökade antalet följare på Facebook med 5 %. Följarantalet på Instagram stod stabilt under året.

Över 4 300 personer deltog i någon av Välj Vegos utmaningar under 2024 och cirka 4 100 personer registrerade ett konto i appen Välj Vego! Utmaningen som drog flest deltagare under året var *Testa Vego i 28 dagar*.

För att kunna göra största möjliga skillnad för flest antal individer riktar sig Välj Vego framför allt till gruppen *reducerare*, det vill säga personer som redan medvetet försöker minska sin konsumtion av animalier, men som ännu inte har valt bort dem helt. Av de som registrerade ett konto i appen var 84 % reducerare.

I'M VEGAN

I'M VEGAN är en märkning som underlättar för konsumenter att göra hållbara veganska val i en växande marknad. Märkningen används i dagsläget av 24 företag och på nästan 600 produkter, vilket speglar en ökad efterfrågan på veganska alternativ.

Märkningen är en trygg vägledning för konsumenter som söker växtbaserade produkter och garanterar att produkterna är helt fria från animaliska ingredienser. I'M VEGAN-märkningen har blivit en viktig symbol för både företag och konsumenter, som genom märkningen kan känna sig säkra på att produkterna uppfyller strikta veganska kriterier.

För att möta det ökande intresset och samtidigt förenkla hanteringen av märkning av nya produkter har ansökningsförfarandet till I'M VEGAN arbetats om för att effektivisera hela godkännandeprocessen och göra det lättare att granska och godkänna produkter som företag vill märka. Med dessa förbättringar kan vi fokusera på snabbare hantering och bibehålla märkningens höga standard, samtidigt som vi fortsätter att möta marknadens behov.

Bland nyheterna finner vi Great Earth och Unna Baby, som båda tillkommit under året. Dessa företag erbjuder kosttillskott för olika målgrupper. Dessutom är vi glada att välkomna Maisha tillbaka på marknaden. Maisha har tidigare varit en del av I'M VEGAN-familjen och har nu återigen hittat ut till konsumentmarknaden.

Med utvecklingen av anslutningsprocessen ser vi fram emot att hjälpa fler företag att använda sig av märkningen och att ge konsumenterna ännu fler pålitliga veganska alternativ.

Sveriges vegovänligaste matkedja 2024

Intresset för växtbaserade alternativ växer, och Djurens Rätt har genom sin årliga vegoranking synliggjort vilka livsmedelskedjor i Sverige som tar sitt ansvar för en mer hållbar livsmedelskonsumtion. I år utsågs ICA till *Sveriges mest vegovänliga matkedja* för tredje året i rad, vilket presenterades i samband med den internationella vegandagen. Rankingen ger en inblick i hur Sveriges kedjor möter den ökade efterfrågan på växtbaserade val.

Under 2024 engagerades 24 specialutbildade volontärer som inventerade sortimentet i 35 butiker över hela landet. Detta arbete gav en detaljerad bild av tillgången till veganska alternativ och kedjornas engagemang.

ICA toppade listan med 200 poäng efter att ha ökat sitt veganska sortiment med över 30 % sedan 2021. Willys kom på andra plats med 186 poäng, följt av Hemköp med 171 poäng. Båda har utökat sina växtbaserade sortiment, och särskilt Willys har visat stor utveckling inom veganska produkter. Andra aktörer som Coop och Lidl har också gjort förändringar, där Coop smalnats av sitt sortiment medan Lidl, trots sitt snäva utbud, fördubblat sitt sortiment av alternativ till kött.

Syftet med Djurens Rätts ranking är att motivera kedjorna att erbjuda fler växtbaserade alternativ, för en mer hållbar livsmedelssektor. Analysen visar att det växtbaserade utbudet i Sverige växer trots ekonomiska utmaningar, men det kvarstår hinder för att få fler konsumenter att välja växtbaserat. Ett hinder är att kedjorna kategoriserar produkterna olika, vilket försvårar jämförelser och uppföljning av mål. Dessutom saknar flera aktörer kvantitativa mål för sitt vegoarbete. Sådana mål är viktiga för långsiktig hållbarhet.

Djurens Rätt uppmanar kedjorna att öka sitt engagemang och sätta tydliga mål för sina vegosortiment. ICA och Willys leder just nu denna utveckling, men det finns fortsatt utrymme för förbättringar.

Om rankingprocessen

Rankingen baseras på en datainsamling från 35 butiker samt en poänggivande enkät där tre av de fem största kedjorna bidrog med information om sitt veganska sortiment och sina framtidsmål. Datainsamlingen skedde mellan juni och september och omfattade fem huvudkategorier och 26 underkategorier med fokus på växtbaserade alternativ till kött, fisk och mejeriprodukter.

Årets Elna Tenow

Elna Tenow-priset delas ut av Djurens Rätt till en aktör som har visat att de kan, vill och vågar bidra till en positiv samhällsutveckling för djuren. I år gick priset till Mattias Kristiansson för hans outtröttliga engagemang i att främja och uppmuntra till en mer växtbaserad kost.

Under mer än ett decennium har Mattias Kristiansson varit en ledande röst för växtbaserad mat genom sitt arbete som grundare och chefredaktör för Tidningen VEGO, Sveriges första och största veganska mattidning. Genom VEGO har han visat att växtbaserad mat inte bara är bra för djuren, utan även kan vara kreativ, spännande och tillgänglig för alla. Det sista numret av tidningen släpptes under sommaren 2024, men genom sin matlagning fortsätter Mattias sitt viktiga arbete för djuren.

– Allt har ju handlat om att inspirera folk att äta mer växtbaserat. Det är ju grunden. Att göra det väldigt lättillgängligt och hela den biten. Sedan har jag ju valt att göra det utan pekpinnar och mer vara den där trevliga vännen som inte dömer, utan bjuder med folk i butiken och säger "kolla". Jag vill inte att folk ska känna sig ensamma i den här livsförändringen som de gör eller i kampen för djuren. Jag vill bidra till en form av "community-känsla" och då är maten en väldigt bra brygga, sa Mattias när han mottog priset.

Mattias Kristiansson blev den fjärde mottagaren av Elna Tenow-priset, och tidigare pristagare inkluderar Karolina Tegelaar, Instagram-profilerna bakom "Vegansk matlåda" och foodservice-företaget Nordrest. Varje pristagare har på sitt sätt visat att de kan göra skillnad och har bidragit till att förändra synen på djurens rättigheter och vikten av att välja en mer djurvänlig livsstil.

Vem var Elna Tenow?
Elna Tenow ledde Djurens Rätt (dåvarande *Nordiska samfundet till bekämpande af det vetenskapliga djurplågeriet*) tillsammans med maken Christian L. Tenow från början av 1900-talet. 1902 startade hon tidningen Medlemsbladet, som 1909 bytte namn till Djurens Rätt. Elna Tenow var en tidig förespråkare av vegetarisk kost för djurens och hälsans skull, någonting som vid den tiden betraktades som radikalt. Hennes mod att gå emot rådande normer och skapa debatt kring människans förhållningssätt till de andra djuren ligger till grund för mycket av vårt arbete idag, och hennes arv lever vidare genom Elna Tenow-priset.

Pälsfritt Europa inom räckhåll?

I december 2023 besvarade EU-kommissionen det framgångsrika europeiska medborgarinitiativet Fur Free Europe, som vi var en av initiativtagarna till. 2024 har inte bjudit på några nya besked, utan präglats av det pågående arbetet på EU-nivå. Vi har varit på tårna i dessa sammanhang och sett till att hålla liv i frågan på hemmaplan.

Fur Free Europe samlade ihop 1,5 miljoner underskrifter på mindre än 10 månader, varav 100 000 av dessa kom från Djurens Rätt. Initiativet syftar till att förbjuda pälsdjursfarmning inom EU, samt handel med pälsprodukter på EU:s inre marknad. Förra årets besked från EU-kommissionen var inte i nivå med det EU-medborgare höjt sina röster för, men innebar att dörren till ett pälsfritt Europa öppnades på glänt.

I sitt svar på initiativet gav EU-kommissionen i uppdrag till den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet att senast i mars 2025 presentera ett vetenskapligt yttrande. Baserat på detta ska EU-kommissionen senast mars 2026 ha tagit ställning till åtgärder i linje med initiativet.

I januari deltog Djurens Rätt på ett möte i Bryssel tillsammans med representanter från djurrätts- och djurskyddsorganisationer, forskare och pälsindustrin. Vårt syfte var att se till att oberoende forskning användes och att framföra att förbud är den enda möjliga vägen framåt. I februari var vi på plats i Bryssel igen för att delta under ett möte med EU-kommissionär Stella Kyriakides. Mötet var en möjlighet att bli uppdaterade om processen och få chansen att ställa frågor.

Många debattartiklar
Under året har vi fått sju debattartiklar publicerade där förbud mot pälsdjursuppfödning nämns. I mars uppmärksammade vi vikten av att välja bort pälsprodukter, eftersom handelsförbud ännu inte är på plats i EU. Debattartikeln nämnde vår globala kampanj mot Max Mara och publicerades i Tidningen Syre.

Flera debattartiklar har därefter fokuserat på EU-valet. I Nya Wermlands-Tidningen uppmanade vi alla att rösta för djuren. Under samma tid fick vi in en debattartikel i Europaportalen där vi listade viktiga arbetsområden för parlamentariker. Efter EU-valet publicerades en liknande debattartikel i Dagens ETC.

Under hösten publicerade Nerikes Allehanda vår debattartikel om att det gått ett år sedan regeringens löfte om total avveckling av minkfarmerna i Sverige. Fur Free Europe nämndes där som en tydlig signal om att pälsdjursuppfödning inte har någon framtid.

I samband med utfrågningen av djurskyddskommissionären blev en till debattartikel publicerad i Europaportalen. Sist ut för året blev en debattartikel i Aftonbladet riktad mot regeringen.

Ett slut på pälsindustrin i Sverige

I drygt fem decennier har Djurens Rätt intensivt arbetat för att pälsdjursfarmningen i Sverige ska avvecklas, och under 2024 kunde vi äntligen se flera av de sista minkfarmerna stänga. Detta efter att regeringen beslutat om ett avvecklingsstöd för minkfarmerna.

Regeringen beslutade i september 2023 att avsätta totalt 180 miljoner kronor år 2024 och 2025 till de minkfarmer som frivilligt avvecklar sin verksamhet. Exakt hur pengarna skulle betalas ut fastnade dock i processen kring att få EU-kommissionens godkännande.

Beslutet från den svenska regeringen kom som ett resultat av det framgångsrika europeiska medborgarinitiativet Fur Free Europe som Djurens Rätt var en av de drivande organisationerna bakom. 1,5 miljoner EU-medborgare tog ställning för pälsdjuren och nära 100 000 av dem kom från Sverige.

Sedan dess har vi kunnat se antalet minkfarmer minska i Sverige. Samtidigt har Djurens Rätt pressat på för att regeringens förslag ska gå från ord till handling. I slutet av 2024 fanns det därmed som mest åtta minkfarmer kvar i Sverige som inväntade exakt hur avvecklingsstödet skulle betalas ut. Branschorganisationen Svensk Mink gick ut med att samtliga kommer avsluta sin verksamhet under våren 2025. Det innebär att de sista minkarna har fötts upp för päls i Sverige. En milstolpe i arbetet för alla djurs rättigheter!

Nu behöver regeringen se till att pälsdjursfarmning förbjuds permanent, så snart som möjligt. Detta för att inga nya farmar ska kunna startas, och så att vi en gång för alla kan förpassa den svenska pälsindustrin till historieböckerna.

Max Mara blev pälsfria

I februari 2024 lanserade Djurens Rätt en kampanj mot den italienska modejätten Max Mara om att sluta använda päls i sina produkter. Cirka sex månader efter att kampanjen lanserades antog modemärket en pälsfri policy, ett beslut som Djurens Rätts ihärdiga arbete bidragit till.

Den globala kampanjen pågick, tillsammans med organisationer i koalitionen Fur Free Alliance under modeveckorna i New York, London, Milano och Paris. Under dessa veckor fick Max Mara över 270 000 e-postmeddelanden, 5 000 samtal och otaliga inlägg på sociala medier riktat mot sig från djurvänner över hela världen som krävde att de skulle anta en pälsfri policy. Modemärket bestämde sig tillslut för att lyssna på den starka opinionen mot pälsindustrin.

Med över 2 500 butiker i 105 länder, och tidigare försäljning av minkhandskar, manschetter av rävpäls och nyckelringar av mårhundsskinn, ansluter sig Max Mara nu till de stora modehusen som redan har avvecklat päls, inklusive Dolce & Gabbana, Saint Laurent, Valentino, Prada, Gucci, Versace, Alexander McQueen, Balenciaga och Armani.

Max Maras nya policy markerar ett betydelsefullt steg framåt för en mer djurvänlig modeindustri och sätter press på andra stora aktörer att följa efter. Detta beslut hade inte varit möjligt utan alla engagerade djurvänner som har stått upp för pälsdjuren och uppmanat Max Mara att anta en pälsfri policy.

I över 50 år har vi arbetat för att få till en avveckling av pälsdjursfarmar. Genom envist påverkansarbete har vi bidragit till att sätta press på Max Mara och andra företag att säga nej till päls, totalt mer än 1 500 världen över.

Utfasning av djurförsök i Sverige och i EU

Under 2024 har Djurens Rätt fortsatt arbetet för att främja djurfri forskning i Sverige och på EU-nivå. Återställd finansiering av Sveriges 3R-center har legat mest i fokus, samt förverkligande av en konkret och kraftfull färdplan för utfasning av djurförsök, för säkerhetstestning i EU.

Sverige
Under året tvingades Sveriges 3R-center banta sin budget, från 15 miljoner kronor till 3 miljoner kronor, efter att regeringen kapade resurserna rejält. 3R-centret spelar en avgörande roll för att främja metoder som ersätter, minskar och förfinar användningen av djur i försök. Missnöjet var stort kring beslutet, och i januari lämnade vi över en namninsamling till regeringen med 22 629 underskrifter med uppmaning om att stärka svenskt djurskydd under 2024 och bland annat öka anslagen till Sveriges 3R-center.

Efter regeringens beslut om att minska resurserna var det viktigt att få veta hur partierna ställer sig till olika förslag för mer djurfri forskning. Under året genomförde vi därför en kartläggning av riksdagspartiernas ståndpunkter i olika frågor. Här kunde vi se ett stöd för att återfinansiera 3R-centret bland oppositionen men även hos ett majoritetsparti. Denna kartläggning tillsammans med möten, debattartiklar och bevakning har varit viktiga för att hålla liv i frågan.

EU
Djurens Rätt har också finansierat en väsentlig del av det politiska påverkansarbete som sker i och kring EU:s olika institutioner. Därför var det positivt att som svar på det lyckade europeiska medborgarinitiativet *Save Cruelty Free Cosmetics – Commit to a Europe Without Animal Testing*, som vi lämnade in i januari 2023, har EU-kommissionen meddelat att de ska lägga fram en färdplan för att fasa ut de djurförsök som idag krävs för säkerhetsbedömning av kemikalier, bekämpningsmedel, biocider och läkemedel. Under året som gått har vi drivit på för att denna färdplan ska bli konkret och kraftfull, bland annat genom att stötta ett rundabordssamtal bland intressenter i Europa som i sin tur ledde till en rapport som kunde användas i arbetet med färdplanen, samt i diskussioner med kommissionen.

I sitt svar sa EU-kommissionen även att det ska tas fram förslag för att minska användningen av djur inom det europeiska forskningsområdet. Förslagen syftar till att uppmuntra medlemsstaterna att effektivisera sin nationella politik för att minska användningen av djur i djurförsök.

SAS avkrävs ansvar

Under hösten 2023 uppdagades det att SAS främjar djurförsök genom att transportera ett stort antal hundar till djurförsökslaboratorier i Europa. Flera andra företag inom transport- och resebranschen, såsom FedEx, UPS och British Airways, har policys som förbjuder djurtransporter till sådana laborationer, men inte SAS. Efter flertalet kontaktförsök utan svar från SAS lanserade vi, den 4 mars 2024, en informationskampanj där vi kräver att de tar ansvar och slutar transportera hundar till försökslaboratorier.

Det pågår mängder av oetiska djurförsök i Europa, där djuren utsätts för kemikalietester, och hålls i dåliga miljöer och kala burar. Hundarna som dokumenterats på SAS flygplan transporteras i lastutrymmet där de utsätts för en kall, mörk och extremt bullrig miljö. Bilder och filmer visade skräckslagna hundar som kurar ihop sig i de trånga burarna.

Enormt engagemang
Redan från start såg vi ett stort engagemang från allmänheten och under kampanjens första två veckor fick vi in över 25 000 underskrifter. SAS valde att inte svara på kritiken, men det är svårt att ignorera alla de tusentals personer som krävde att SAS skulle sluta skicka hundar till döden.

I sociala medier startade vi protestaktionen #TassMotSAS där djurvänner gavs möjlighet att protestera tillsammans med sina familjedjur. Aktionen uppmärksammades bland annat av kreatören Therése Lindgren och hennes hundar vilket ledde till att kampanjen fick en stor spridning. På bara en månad lyckades vi engagera 41 460 personer att skriva under vår namninsamling.

Vad säger SAS?
I en nyhetsartikel som publicerades 25 april fick vi ett uttalande från SAS angående vår kampanj. I artikeln uppgav SAS att de har slutat med transporter av hundar och att de inte har några planer på att återuppta dem. Men frågan om ett långsiktigt och offentligt åtagande duckade de för. Vi vill se mer transparens från SAS än så för att säkerställa att inga djur transporteras med SAS till försökslaboratorier.

Vår namninsamling hade passerat 52 000 underskrifter vid årsskiftet och arbetet med att få SAS att ta ansvar fortsätter. Vi är inte nöjda förrän SAS avger ett långsiktigt och offentligt uttalande där de bekräftar att de upphört med transporter av djur till försökslaboratorier, och att de lovar att inte återuppta sådana transporter i framtiden.

Att påverka politiken

Varje år deltar Djurens Rätt som utställare vid partievenemang, och varje år bidrar vi med remissvar och övriga inspel till pågående statliga utredningar och lagstiftningsprocesser. Gemensamt för de båda tillvägagångssätten är att det är bra möjligheter att sprida våra budskap för att påverka politiken.

Utställare vid partievenemang

Att delta under partievenemang är ett bra sätt att öka kännedomen om oss som organisation, knyta kontakter samt presentera våra politiska prioriteringar. Under året deltog vi som utställare vid Vänsterpartiets kongress i maj samt Miljöpartiets kommun- och regiondagar i november. Genomgående fokus har legat på våra tio politiska prioriteringar, med lite extra EU-fokus vid det förstnämnda evenemanget och lite extra fokus på vår årliga kommunranking *Djurvänlig kommun* vid det sistnämnda.

Lagstiftningsarbete

Djurens Rätt är återkommande remissinstans för lagstiftning som rör djur, vilket innebär att vi får säga vad vi tycker om förslagen innan de blir verklighet. Under 2024 har vi

skickat in över 20 synpunkter på förslag, så kallade inspel, via samråd, remisser eller enkäter.

De flesta inspel vi gjort under året gäller EU-lagstiftning. Detta för att EU-kommissionen lovat att revidera djurskyddslagstiftningen och har samlat in synpunkter genom den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) samt via samråd. Bland annat har vi skickat in underlag om varför förbud behövs mot pälsdjursuppfödning (med grund i att nuvarande djurskyddslagstiftning inte fungerar för djurvälferden i Sverige), och att nuvarande förbud mot handel med sälpäls måste bevaras. Jordbruksverket har också samlat in remissvar på EU-lagstiftning gällande bland annat djurtransporter och

familjedjur, för att kunna bidra med Sveriges samlade syn till EU-kommissionen.

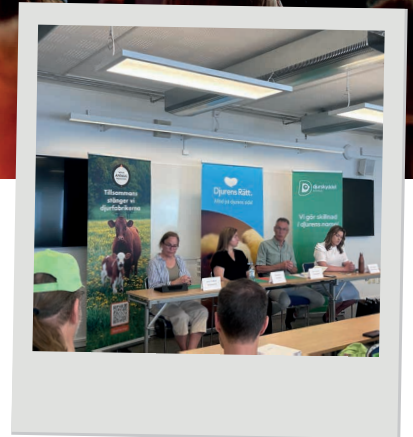
Utredningen om kamerabevakning på slakterier överlämnades 2023, och under 2024 fick vi kommentera det färdiga lagstiftningsförslaget. Vi var då positiva, men har uttryckt kritik till att lagstiftningen ännu inte kommit på plats.

Vidare har vi bidragit med kritik och förbättringsförslag i remissvar kopplade till en utredning om hållbart vattenbruk, KRAV-regler för insekter i foder, listning av invasiva arter (mink), ökad jakt på vildsvin, en promemoria om farliga hundar, Livsmedelsverkets nya kostråd samt till Livsmedelsverkets kontrollprogram på slakterier.

Almedalsveckan

Under Almedalsveckan i Visby var vi traditionsenligt på plats – dels med ett informationstält nere på stan, dels med att sätta djurpolitiska frågor på agendan genom seminarium. Intresset för att prata om djurfrågor var stort bland besökarna och seminarierna bjöd på spännande samtal med lovande besked från politiker.

Almedalsveckan i Visby är en viktig demokratisk mötesplats och därmed en naturlig plats för Djurens Rätt att lyfta djurfrågor på. Under de fyra dagar som Almedalsveckan numera omfattar gjordes detta genom samtal med politiker och allmänhet vid vårt informationstält, samt genom de seminarier som anordnades.

Seminarier

Under tisdagen anordnades seminariet *Vad säger riksdagspartierna om djurskyddsfrågorna?* tillsammans med Djurskyddet Sverige och World Animal Protection. Alla partier var tillfrågade, men hälften hade inte möjlighet att närvara. Panelen bestod av Kajsa Fredholm från Vänsterpartiet, Sofia Skönnbrink från Socialdemokraterna, Elin Nilsson från Liberalerna, och Lars Thomsson

från Centerpartiet. Medan ingen representant talade sig varm om behovet av en djurskyddsmyndighet, var samtliga överens om att det är bra att det pågår en frivillig avveckling av svensk minkfarmning samt att vi inte kan blunda för missförhållandena inom kycklingindustrin.

Under torsdagen var det dags för seminariet *Vilken djurpolitik vill ungdomsförbunden se?* med en panel bestående av Ava Rudberg från Ung Vänster, Rebecka Forsberg från Grön Ungdom, Tora Bergström från Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund, William Larsson från Centerpartiets ungdomsförbund, Hedvig Lindgren från Liberala ungdomsförbundet, Douglas Thor från Moderata ungdomsförbundet, Benjamin Jiang

från Kristdemokratiska ungdomsförbundet och Emma Altenhammar från Ungsvenskarna. Det var första gången som representanter från samtliga åtta ungdomsförbund var närvarande, och det bjöds på livliga debatter kring några av de mest aktuella djurskyddsfrågorna.

Senare under torsdagen arrangerades seminariet *Upphandling som kraftfullt verktyg för djuren* med en panel bestående av kommunpolitiker. Seminariet inleddes med en dragning om vår årliga kommunranking *Djurvänlig kommun*, varpå paneldeltagarna släpptes in för att diskutera hur kommuner kan inspirera varandra och sina medborgare genom positiva exempel, och hur upphandling kan fungera som ett verktyg för att stärka djurskyddet.

EU-valet

En podcast från

Djurens Rätt.

Vart femte år är det val till Europaparlamentet, och den 9 juni var det dags igen. Med mycket på spel för djuren under kommande år arbetade Djurens Rätt med att få kandidater att anta löften för djuren parallellt med att upplysa väljare om valet.

Granskning

Inför valet gav vi, i samarbete med vår paraplyorganisation Eurogroup for Animals, kandidater möjligheten att anta tio löften för djuren. Dessa löften kunde antas i sin helhet, men för att nyansera bilden av kandidaterna erbjöd vi de kandidater som stod på valbar plats att specificera vilka löften de står bakom och inte. Dessa presenterades på vår hemsida.

Löftena var:

- Driva på kommissionens arbete i djurfrågor
- Arbeta för att stoppa lidandet som transporter av levande djur medför
- Skydda djurvälståndet för vattenlevande arter
- Arbeta för en bättre livsmedelsproduktion, för oss, för djuren och för vår planet
- Arbeta för striktare regler för importerade animaliska produkter
- Arbeta för att påskynda övergången till forskning utan djurförsök

- Arbeta för bättre förutsättningar för vilda djur
- Arbeta för ett förbud mot pälsdjursfarmning och mot att placera pälsprodukter från uppfödning på den europeiska marknaden
- Arbeta för förbättringar för våra sällskapsdjur
- Verka för en djurskyddskommissionär i EU

Intervjuer

Inför valet träffade vi några av partiernas toppkandidater. Karin Karlsbro från Liberalerna, Emma Wiesner från Centerpartiet, Isabella Lövin från Miljöpartiet, och Jonas Sjöstedt från Vänsterpartiet ställde alla upp på intervjuer där de gav sin syn på några av de mest aktuella djurfrågorna.

EU-podd

Inför valet släppte vi en valspecial av vår podcast, *På djurens sida!* Avsnittet belyste vad som står på spel för djuren under kommande mandatperiod, lyfte vikten av att rösta, och gick igenom partiernas kandidaters

ställningstaganden i aktuella djurfrågor. Avsnittet blev vårt mest lyssnade någonsin sedan podcasten lanserades 2020.

Valresultat

I Sverige klarade sig alla partier över spärren, och den enda mandatförändringen blev att Vänsterpartiet vann ett mandat på bekostnad av Kristdemokraterna.

Av de invalda kandidaterna antog Jonas Sjöstedt och Hanna Gedin från Vänsterpartiet tio löften, precis som Alice Bah Kuhnke, Pär Holmgren och Isabella Lövin från Miljöpartiet. Karin Karlsbro från Liberalerna ställde sig bakom nio, och partikamraterna Emma Wiesner och Abir Al-Sahlani från Centerpartiet skrev under på hälften av löftena.

Vår informationskampanj

Inför valet riktade vi oss både till allmänhet och till politiker. Vi nådde ut stort till den förstnämnda gruppen genom digital annonsering där vi lyfte de akuta djurskyddsproblemen inom EU, och uppmanade till att rösta i EU-valet på en djurvänlig kandidat. Till den sistnämnda gruppen lyfte vi fram att det behövs politiker som är beredda att göra jobbet för djuren under kommande mandatperiod, med en hänvisning till vår granskning av kandidaterna.

Opinionsrapport

Inför valet släppte vi en rapport med aktuella opinions-siffror om vad väljarna tyckte inom vart och ett av de tio områdena som kandidaterna fått möjlighet att anta som vallöften, vilka listas ovan. I rapporten lyfte vi det mycket tydliga önskemålet från EU:s medborgare om kraftiga förbättringar av djurskyddet. Vi belyste att fler än nio av tio europeer tyckte att det är viktigt att skydda välbefinnandet för djuren i djurfabrikerna. Fler än åtta av tio ansåg också att djuren bör skyddas bättre än vad som görs i nuläget.

Djurskyddskommissionär inrättades!

2024 var året då vi efter år av målmedvetet arbete fick EU att inrätta en kommissionär för djurskydd, vilket markerar en historisk framgång för djurskyddsarbetet inom unionen.

Vi blev alla mycket glada när vårt långvariga arbete, för att förbättra djurskyddet inom EU, nådde en betydande framgång genom att inrätta en kommissionär för djurskydd. Detta var ett historiskt steg som kan komma att få långtgående positiva effekter för djurens välfärd inom hela unionen. Utöver symboliken så innebär det även bättre möjligheter till ansvarsutkrävande av EU:s djurskyddspolitik.

Under de senaste åren har vi fokuserat mycket på att påverka EU:s politiska agenda. Sedan 2021, inom ramen för kampanjen *EU for Animals*, samarbetade vi med andra djurrätts- och djurskyddsorganisationer för att lyfta fram vikten av ett starkt djurskydd på europeisk nivå. Under kampanjens gång skrev vi debattartiklar, ordnade möten med EU-parlamentariker och EU-kommissionen för att få dem att förstå vikten av att inrätta en kommissionär för djurskydd.

I kampanjen samlade vi tillsammans in över 300 000 underskrifter från EU-medborgare som ville visa sitt stöd för vårt krav på en djurskyddskommissionär. Nästan 40 000 av dessa kom från Sverige. Denna uppslutning

visade tydligt för EU:s beslutsfattare att det finns ett starkt folkligt stöd för att förbättra djurskyddet.

Inför EU-valet 2024 fick vi 8 av de nu 21 invalda svenska europaparlamentariker att visa sitt stöd för en djurskyddskommissionär. Totalt gav över 100 europaparlamentariker sitt stöd. Stödet från politiker var avgörande för att driva frågan framåt och visa att det finns ett betydande politiskt stöd för förbättrade djurskyddsåtgärder.

Den 17 september 2024 meddelade Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen att ordet djurskydd kommer ingå i titeln hos ansvarig kommissionär. Titeln är "kommissionär för hälsa och djurskydd" och denne bär ansvaret för att förbättra djurens välfärd inom EU. Detta är en stor seger.

Med ordet djurskydd på plats i titeln arbetade vi även för att öka kommissionärens åtaganden under parlamentets utfrågningar. Även om löftena var vaga så fick vi en del av frågorna att handla om djurskydd och behovet av en ny stark lagstiftning.

Foto: Tim Kristensson

Volontärer och engagemang

Volontärengagemanget inom Djurens Rätt har fortsatt att vara enormt starkt under 2024. Från rikskonferens i Göteborg till Europaturnén, från gator och torg till utbildning i klassrum, visar Djurens Rätts volontärer en orubblig vilja till att skapa förändring. Året har varit fyllt av både nya initiativ och starka traditioner som stärker banden till allmänheten och inspirerar fler att stå på djurens sida.

Årets Djurrättare

Årets djurrättare är en utmärkelse som Djurens Rätt delar ut årligen till en volontär som har uppvisat det ihållande driv och passionerade engagemang som krävs för att göra skillnad för djuren. 2024 gick priset till Louise Persson, kampanj- och outreachvolontär, som tog emot priset på Djurens Rätts rikskonferens i Göteborg.

Rikskonferens och kickoff

Den årliga rikskonferensen slog 2024 deltagarrekord med 85 deltagare från hela landet. Under en helg i mars samlades vi för att lära känna både Djurens Rätt och varandra bättre. Dagarna var fullspäckade av föreläsningar och erfarenhetsutbyten, interna workshops och

Foto: Tim Kristensson

utåtriktade protester, trevliga samtal och fantastisk vegomat. Under året arrangerades dessutom två digitala kickoffer. På uppstartskickoffen i januari fick vi bland annat veta mer om Djurens Rätts arbete inför det då stundande EU-valet, och på höstkickoffen i september låg fokuset bland annat på vårt arbete med att få kommunerna att sluta med turbokyklingar.

Möten med allmänheten

Djurens Rätt har i årtionden sett stort värde i att möta människor där de är. På gator och torg, festivaler och stadsfester, har vi satt samtalet i fokus, skapat broar mellan oss som organisation och allmänheten, och fått fler att ta ställning för djuren. 2024 har varit ett starkt år – under våren arrangerade vi en quiz-turné

på veganska restauranger, och under sommaren genomförde vi vår årliga sommarturné i Sverige, parallellt med vår första Europaturné någonsin. Under hösten deltog vi på Bokmässan tillsammans med Rädda Djuren-klubben och under vintern fortsatte face to face-aktiviteter genom att bland annat delta på julmarknader i Sveriges största städer.

Utbildning i fokus

Våra barn och unga är morgondagens konsument och beslutsfattare. Det är av den anledningen som vi har valt att lansera ett nytt volontärprogram, med utbildning i fokus. Utbildarvolontärerna kommer att föreläsa i skolor och starta samtal om våra fokusområden, för att människor i ung ålder ska utveckla empati för andra kännande varelser.

Sommarturnén

För 19:e året i rad besökte Djurens Rätt festivaler och stadsfester för att möta sommarglada människor, informera om djurens situation och inspirera till fler djurvänliga vardagsbeslut. Med hjälp av djurrättssamtal, kampanjaktiviteter och informationsmaterial, fick vi fler att ställa sig på djurens sida.

På tur i Sommarsverige

I maj varje år ger sig våra outreach-volontärer ut i Sverige med fullpackade turnébilar, och först i september parkeras bilarna igen. Då har vi hunnit bygga upp vårt utställartält, som fyllts med flyers, tidningar och konkreta aktiviteter för djuren, ett 40-tal gånger.

Kycklingarna i fokus

Fokus under sommaren har varit på turbokycklingar. Nytt för i år var en kortfilm om livet i kycklingfabriken. Där kunde besökarna i slutet av filmen skriva på en namninsamling, där vi uppmanade regeringen att anta ett förbud mot dessa grymma fabriker. Som en del av kyckling-

kampanjen tog vi fram en receptfolder för att inspirera andra att välja bort kycklingar från tallriken. Denna folder delades ut i tusentalet och blev en succé.

Besökare har även haft möjlighet att bli medlemmar, göra vårt kycklingquiz samt ha tankeväckande djurrättssamtal med våra volontärer. De allra minsta besökarna har testat vår trekamp, fått gnuggisar och kramat maskoten Kyck-Linn.

Inget utan volontärerna

Volontärernas starka engagemang och kunnskap inom djurrättsfrågor är det som bär sommarturnén och som gör att vårt utåtriktade kampanj-

Årets turné i siffror

- 40 turnéstopp
- 22 städer
- Närmare 70 volontärer deltog
- Turnén genomfördes tack vare 1 900 nedlagda volontärtimmar
- 619 nya medlemmar till Djurens Rätt

arbete är så effektivt. Det blir extra tydligt i och med att vi nästa år kan fira 20-årsjubileum ute på vägarna.

"Djurens Rätts fantastiska volontärer visar gång på gång att vi tillsammans kan göra stor skillnad. Genom den gemensamma insatsen ute på sommarturnén lär sig allt fler konsumenter om hur verkligheten i djurfabrikerna är och tillsammans förändrar vi för de djur som är flest och har det sämst."

– Elvira Engels, Ansvarig utåtriktad verksamhet för Djurens Rätt.

Foto: Robert Nyquist

Volontärer och engagemang i siffror

Ideellt engagemang under året

Omkring: 180 volontärer

Över: 7 500 volontärtimmar

Volontärprogrammet som engagerade flest volontärer under året:
Programmet för outreach

Sveriges snällaste barnklubb

Djurens Rätt samarbetar med Rädda Djuren-klubben, Sveriges största klubb för djurvänner i åldern 0–13 år.

Rädda Djuren-klubben arbetar för att ge barn ett djurettiskt förhållningssätt, och under året har detta uppdrag både breddats och förfinats. Klubbens arbetsområden går numera under paraplyet “Lära, Hjälpa & Peppa”: att lära barn vad djur behöver för att må bra, hjälpa barn att vara djurvänner samt att peppa fler att ställa sig på djurens sida. Rädda Djuren-klubbens nya vision, “För en snällare framtid för djuren”, antogs i början av året och allt klubbens arbete har syftat till att nå dit.

Nya Klubbnytt

Rädda Djuren-klubbens medlemstidning Klubbnytt ges ut fem gånger per år. Under 2024 har Klubbnytt fått ett stort grafiskt lyft för att göra dess pedagogiska material ännu mer engagerande för målgruppen. Nya interaktiva inslag, som tidningsupplag som kan förvandlas till djurvänliga sällskapspel och test om vilken slags djurhjärte läsaren är, har också introducerats. I årets första nummer intervjuades den djurvänliga förebilden Lisa Ambjörn, skapare av den populära ungdomsserien “Young Royals”, och årets sista nummer maximerade julstämningen med ett genomgående tema om snällhet.

Utvecklade aktivitetsformer

Rädda Djuren-klubbens egen sommarturné har besökt barnfestivaler och liknande evenemang runt om i landet. I år fick besökare delta i en nyutvecklad trekamp, som på ett roligt och aktivt sätt tar tillvara på barns nyfikenhet inför djur. Under hösten lanserades så kallade “häng” med Rädda Djuren-klubben, där deltagare bjöds in till sagostund, pyssel och lekar – allt med djurettiska ingångar. Aktiviteterna har gett barn som vill ta ställning för djuren ett sammanhang där de kunnat fördjupa sitt engagemang på sina egna villkor, samtidigt som de lärt känna jämnåriga som brinner för samma sak. Rädda Djuren-klubben har under året också hjälpt sina lokalföreningar, så kallade “miniklubbar”, med praktiskt och administrativt stöd.

Daglig empatiträning

Hemsidan räddadjuren.se har fyllts på med ny spännande djurfakta kontinuerligt under året. Inspirerande, roliga och pedagogiska uppdateringar har i princip dagligen lagts upp i Rädda Djuren-klubbens sociala medier, vars följarantal under 2024 ökade till cirka 12 200. Många vuxna har valt att ge bort medlemskap till barn efter att ha kommit i kontakt med klubben genom annonsering och andra informationssatsningar, och klubben har träffat hundratals barn och deras familjer genom sin utåtriktade verksamhet.

Medlemskap och gåvor

Frivilligt stöd från gåvogivare och medlemmar är det som gör Djurens Rätts arbete möjligt. Under året har vi sett många fina exempel på hur människor velat ge sitt stöd för att göra skillnad för djuren.

Under året anslöt sig fler än 5 000 nya medlemmar till Djurens Rätt – många av dem i samband med vår sommarturné, i möten på stan och via hemsidan. Strax över 47 000 personer bidrog till arbetet för djuren med en eller flera gåvor, och 1 500 månadsgivare valde att öka på sin månatliga gåva vilket betyder mycket i arbetet för djuren. Under året har sju företag valt att bli stödföretag, och flera andra företag har gett sitt stöd genom att exempelvis donera en del av sin vinst till Djurens Rätt eller starta egna insamlingar.

Insamling som engagerat

Insamlingen tog i år steget ut i Europa när vi under vår turné *For the Animals* både samlade in gåvor och välkomnade nya månadsgivare på turnéstopp. Europaturnén var också delvis gräsrotsfinansierad genom en crowdfunding.

I samband med *Försöksdjurens dag* i april genomfördes flera lyckade insamlingssatsningar som engagerade stort. Likt föregående år anordnades en insamling för försöksdjuren. Nytt för i år var en auktion på Tradera där flera kända profiler donerade objekt, däribland influencern Therése Lindgren och

manusförfattaren Lisa Ambjörn, som bland annat skrivit tv-serien *Young Royals*.

90 KONTO SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

tryggt
givande
givasverige

Kvalitetssäkrat givande

Djurens Rätt har ett 90-konto, vilket innebär att organisationen granskas av Svensk Insamlingskontroll genom årliga kontroller. Djurens Rätt är också medlem i Giva Sverige, vars kvalitetskod sträcker sig längre än de krav som ställs för att ha ett 90-konto. Bland annat ställer Giva Sverige krav på att varje medlemsorganisation årligen ska upprätta en effektrapport. Rapportens syfte är att givare, allmänheten och andra intressenter ska kunna se vilken nytta organisationen gör. Kravet innebär även att en extern, auktoriserad revisor granskar och intygar att organisationen följer Giva Sveriges kvalitetskod.

Under året har Djurens Rätt fått ett bidrag från Maria och Erik Strangells stiftelse för natur- och djurskydd som möjliggjort ett projekt för att bevara den svenska betesrätten. Betesrätten var också i fokus när Djurens Rätts utåtriktade arbete under hösten och vintern förstärktes genom ett externt samarbete där värvare fanns på plats i bland annat Göteborg och Eskilstuna. Engagemanget för betesrätten märktes tydligt i samtalen och många anslöt sig som medlemmar.

Till årets största insamlingshögtid julen lyfte vi djurvänliga och hållbara julklappar som ger djuren en bättre framtid. Att ge bort medlemskap i Djurens Rätt och Rädda Djuren-klubben var extra populärt. Det gick också att skänka julgåvor, julhandla i vår webshop, få djurvänliga julrecept samt skriva under vår namninsamling Djurens kravlista 2025.

Testamentsgåvor för djuren

Att skriva in en gåva till arbetet för djuren i sitt testamente är ett viktigt och meningsfullt sätt att göra skillnad. Djurens Rätt var för tredje året i rad med och arrangerade Testamentsveckan där deltagare erbjöds

bland annat seminarier, kostnadsfri juridisk rådgivning och förvaring av testamenten. Djurens Rätt var även i år en av de organisationer som skrevs in i flest testamenten under kampanjen.

I början av året fick vi ett fantastiskt besked om ett nytt arv, som visade sig vara det största vi någonsin fått. Arvet kommer från Barbro Rosander och hennes tidigare bortgångne make Lars och omfattar tillgångar till ett värde kring hela 37 miljoner kronor.

Barbro var trogen medlem i Djurens Rätt sedan 1988, och vi är enormt tacksamma över både det långvariga engagemanget och den fantastiska testamentsgåvan.

Kommunikationen som gjort skillnad för djuren

Djurens Rätt ser det som vårt ansvar att sprida kunskap om djurens situation till så många som möjligt. Därför är det viktigt att vi har en hög synlighet och arbetar effektivt med alla våra externa plattformar, från sociala medier till vår tryckta medlemstidning. Påverkansarbetet har under 2024 gjorts via ett stort antal sociala kanaler och har tagit många olika former, och i våra kampanjer har vi arbetat för att komma på nya kreativa idéer och ta oss igenom vardagsbruset.

Sociala medier

Under året publicerade Djurens Rätt runt 1 000 inlägg på Facebook och Instagram för att driva arbetet för djurs rättigheter framåt. En av de aktuella frågorna har varit kornas betesrätt. Genom att uppmärksamma den hotade betesrätten, arrangera aktioner och uppmana allmänheten att skriva under för korna, lyckades vi nå ut med budskapet och samlade in över 116 400 namnunderskrifter. Läs mer om kampanjen *Jag vill beta* på sida 13.

Våra ambassadörer, som kreatörerna Therése Lindgren och Evelina Forsell, har spelat en betydande roll i att sprida vårt budskap med sina stora följarskaror på sociala medier. Under året har de flera gånger lyft vårt arbete för djuren, delat våra namninsamlingar och medverkat i videor, samt på plats vid protester.

Sociala medier i siffror

Det sociala medielandskapet har genomgått förändringar under 2024, men vi har fortsatt nå ut brett och

engagera med vårt innehåll. På Facebook och Instagram har våra inlägg visats över 47 miljoner gånger. Vi har analyserat statistik och anpassat bild, tonalitet och budskap för att säkerställa att vi engagerar så många som möjligt. Vi iakttar hela tiden nya trender och har under året arbetat mer med videor i våra sociala medier. Vi har även fortsatt arbeta med våra konton på TikTok, LinkedIn, YouTube och X, där vårt innehåll har visats över 805 000 gånger. Vid årets slut beslutade vi oss för att lämna X och istället använda plattformar som är neutrala i politiska frågor.

Webb

På djurensratt.se samlar vi allt om vår organisation och arbetet som vi gör för djuren. Det är en viktig plattform som gör det enklare för personer att engagera sig, bli medlemmar och ta del av aktuella nyheter. Under 2024 publicerade vi över 180 artiklar på vår svenska och engelska nyhetssida. På vår hemsida har vi även samlat en stor mängd

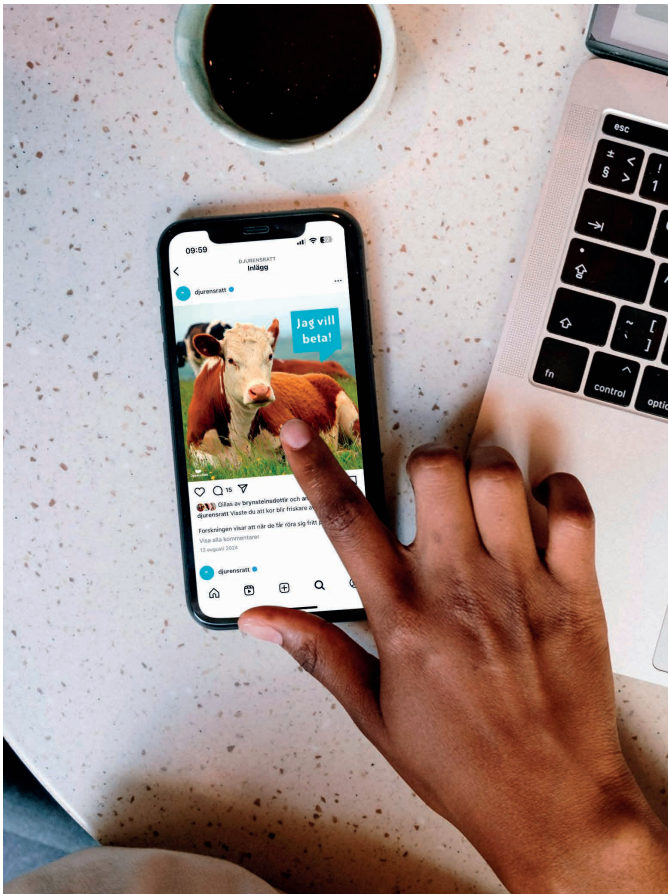
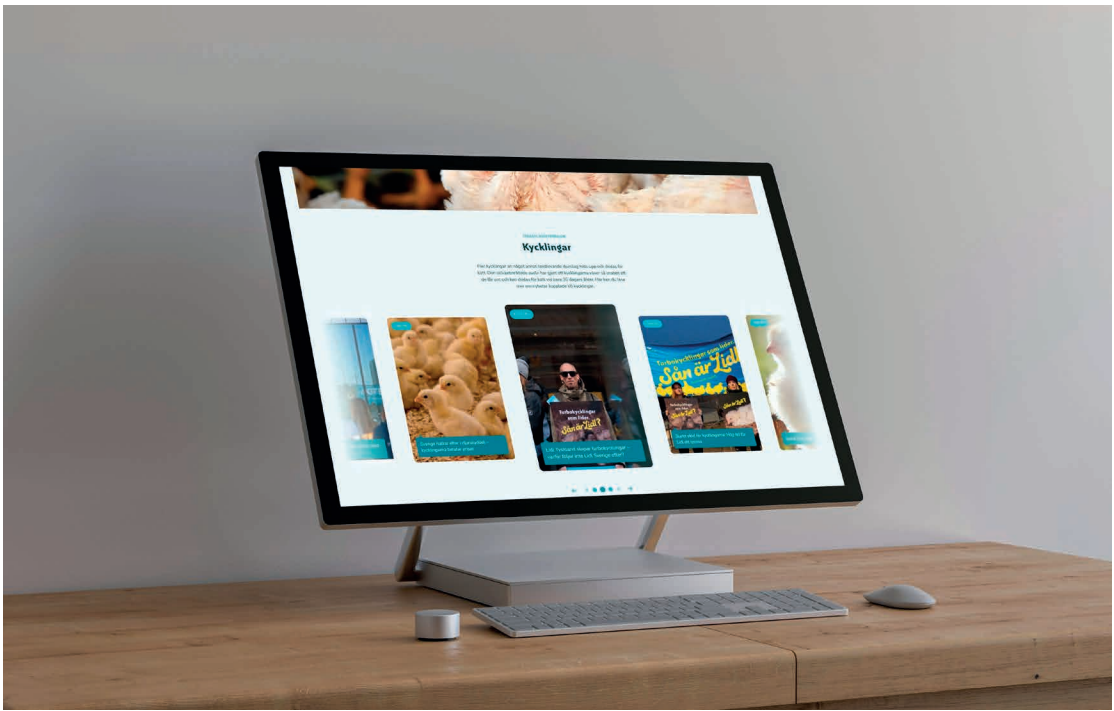

Foto: Sara Arnald

viktiga fakta om djurens situation i djurfabrikerna och om vårt arbete för att främja växtbaserat. Under året har det pågått ett arbete med att sökoptimera Djurens Rätts hemsida för att fler personer ska kunna hitta vårt budskap och se djurens verklighet.

Mailutskick

Ett viktigt verktyg för att nå ut till intresserade djurvänner är våra mailutskick. När vi lanserar kampanjer och uppmärksammar skandaler ser vi till att de viktiga budskapen hamnar direkt i rätt personers inkorgar.

En viktig del i vår kommunikation via e-post är våra nyhetsbrev. Djurens Rätt skickar ut vårt stora nyhetsbrev varannan vecka där innehållet består av nyheter och tips på hur en kan göra skillnad för djuren. En gång i månaden skickas även *Vegobrevet* ut som är fyllt med tips för den som är intresserad av växtbaserat. Dessutom kan den som är intresserad av djurpolitik prenumerera på vårt brev *Aktuellt i politiken* som går ut fyra gånger per år. Under 2024 var det runt 85 000 personer som prenumererade på något av Djurens Rätts nyhetsbrev.

Podcasten På djurens sida!

Under året släppte Djurens Rätt 21 avsnitt av podcasten *På djurens sida!* Vår podcast djupdyker i djurrätt, djurskydd och växtbaserat. Årets mest populära avsnitt blev vår valguide inför EU-valet där vi lyfte vad partierna ville göra för djuren på EU-nivå. Under året släppte vi även tio avsnitt där fokus låg på djurpolitiken nationellt och internationellt. Podcasten har även fungerat som ett verktyg för att ge en inblick i vår

Europaturné, och vi spelade in ett avsnitt i den mobila utställningen *For the Animals*. Podcasten, likt all vår kommunikation, fokuserar på de djur som är flest och har det sämst. Under året släppte vi därför ett avsnitt med fokus på de biljoner bortglömda insekter som utsätts för lidande i djurfabriker varje år.

Medlemstidningen

2024 gav Djurens Rätt ut fyra nummer av *Tidningen Djurens Rätt*. Under året firade vi att medlems-tidningen har getts ut under samma namn i 115 år. Varje nummer av tidningen går ut i ungefär 43 000 exemplar, och är därmed Nordens största tidning om djurrätt och djurskydd. Vår medlemstidning är en väldigt viktig och stabil kommunikationskanal för Djurens Rätt, där vi kan lyfta aktuella frågor för en publik som har ett stort intresse för djurrätt och djurskydd. Under 2024 fick våra medlemmar bland annat läsa om ödesvalet för djuren i EU och om hur EU-kommissionen körde över djuren när det kom till den nya EU-lagstiftningen, om krisen efter utredningen som hotar den svenska betesrätten, verkligheten i fiskfabrikerna och väldigt mycket mer.

För djuren världen över

Under 2024 fortsatte vi arbetet med att utveckla Djurens Rätts internationella sociala medie-kanaler som går under namnet Project 1882. Målet är att skapa en plats att lyfta vårt globala arbete för djuren, och samtidigt nå och engagera en internationell publik. Under året har vi också lanserat ett nyhetsbrev på engelska.

Under året publicerades över 450 inlägg på Facebook och Instagram för att lyfta viktiga internationella frågor inom djurrätt, djurskydd och vego. En stor del av inläggen fokuserade på vår Europaturné, som sedan början av juni har rest runt i Europa för att öka medvetenheten bland EU-medborgare och makthavare om djurens situation. Turnén besökte totalt 21 storstäder, och genom våra sociala medier fick följare möjligheten att följa turnén från start till mål.

Turnén fick även stöd via våra samarbetspartners sociala medier, där flera av de djurrätts- och djurskyddsorganisationer som medverkat på stopp i Europa har lyft och delat material från turnén. Detta har haft en betydande roll för tillväxten av våra engelskspråkiga kanaler under året. Läs mer om vår Europaturné och Project 1882 på sidorna 9–12.

Sociala medier i siffror

Under 2024 har vi fokuserat på att skapa innehåll och öka tillväxten samt engagemanget i våra nya internationella kanaler. Våra inlägg på Facebook och Instagram

har tillsammans visats över 2 miljoner gånger. Genom kontinuerlig analys och anpassning av innehåll har vi säkerställt att vi engagerat så många som möjligt. Under året har vi börjat publicera innehåll på vår internationella LinkedIn och TikTok, och där har vårt innehåll visats över 38 000 gånger.

Utveckling av internationell sajt

Utvecklingen av vår internationella webbplats, som lanserades våren 2023, har fortsatt under 2024. Genom hemsidan har vi initierat namninsamlingar, publicerat nyheter om vårt arbete och tagit fram fler informationsrika sidor.

Internationellt nyhetsbrev

I september 2024 lanserades vårt internationella nyhetsbrev, vilket är en viktig kanal som vi bygger för framtiden för att nå ut till engagerade djurvänner över hela världen. Nyhetsbrevet skickas ut en gång i månaden och innehåller aktuella nyheter, kampanjer och namninsamlingar för djuren. Hittills har över 300 personer börjat prenumerera på vårt engelska nyhetsbrev.

Genomslag i media

Under året har Djurens Rätts arbete lyfts återkommande i media, närmare bestämt 518 gånger. Media är en viktig kanal för att nå ut med våra kärnfrågor till allmänhet och beslutsfattare. Därför arbetar vi löpande med att skicka medietips, skriva pressmeddelanden, och argumentera för våra ståndpunkter i debattartiklar.

I början av året uttalade vi oss om fågelinfluensautbrott i Skånska Dagbladet. När det avslöjades att levande hönor hade lämnats kvar bland sina döda vänner i en container i flera dagar, agerade vi snabbt och kommenterade detta i Dagens Vimmerby. Vi lyfte också vikten av en djurvänlig påsk i Sydsvenskan. När vår “Fjäderfria lista” lanserades i mars plockades detta upp 23 gånger i media, och även rankingen *Djurvänlig kommun* uppmärksammades, både i lokaltidningar och i radio. Läs mer om *Djurvänlig kommun* på sida 22.

I Expressen lyfte vi att Scandinavian Airlines (SAS) skickar hundar till döden, och i Aftonbladet intervjuades vi om Turkiets nya lag om avlivning av hemlösa hundar. Inför EU-valet 2024 skrev vi fyra olika debattartiklar och fortsatte att lyfta djurens situation även efter valet. I Europaportalen lyfte vi vikten av att ställa krav på EU:s nya djurskyddskommissionär.

Medieåret i siffror

- Omnämningen i media: **518**
- Pressmeddelanden: **33**
- Debattartiklar: **27**

Frågan om kornas betesrätt skapade en intensiv debatt under sensommaren och hösten. Vi skrev debattartikeln “Ett riktigt dråpslag för svenskt djurskydd” i september, och uttalade oss också i Svenska Dagbladet och i Aftonbladet. På dagen för överlämningen av namnunderskrifterna intervjuades vi av bland annat P3 Nyheter, och bilder från dagen visades i TV4:s Nyhetsmorgon.

Vårt arbete för kycklingar har också uppmärksammats under året, där vi bland annat i Ystads Allehanda krävde en avveckling av turbokycklingar, och argumenterade mot subventioner till kycklingproducenter i Neriens Allehanda (läs mer på sida 19).

Under julen publicerades debattartikeln “Grisarna plågas med gas innan slakten” i Expressen, där vi lyfte varför konsumenter borde välja vego på julbordet. Vi skrev också en debattartikel i Aftonbladet om varför 2025 bör bli året då regeringen gör om och gör rätt för djuren, och slänger utredningen om konkurrenskraft i papperskorgen. Inför nyårsafton publicerade vi “Panglistan”, som i år visade att 191 av Sveriges 290 kommuner begränsar privatpersoners användning av fyrverkerier. Kartläggningen lyftes i media 33 gånger, bland annat i Aftonbladet, SVT, Svenska Dagbladet och i flertalet lokala medier.

Medlemsforum

Djurens Rätt är en medlemsorganisation, och det är alla medlemmarnas kloka idéer och finurliga funderingar som tillsammans gör oss till en starkare kraft för djuren. Därför arrangerar vi två medlemsforum online under året, ett på våren och ett på hösten, där alla medlemmar får möjlighet att fördjupa sina kunskaper om Djurens Rätt och att ta sitt engagemang till nästa nivå.

Vårens medlemsforum

10 mars anordnades vårens medlemsforum med temat “Hur får vi fler att välja vego?” Under forumet pratade vi om hur vi arbetar för att främja växtbaserat och hur vi kan inspirera fler att göra djurvänliga val. Medverkande var Camilla Bergvall, riksordförande för Djurens Rätt, Cecilia Mille, sakkunnig i hållbarhetsfrågor, och Rebecca Johansson, ansvarig för Välj Vego.

Under forumet presenterades organisationens politiska påverkansarbete för en djurvänlig livsmedelspolitik. Ett av flera initiativ för att främja en hållbar och djurvänlig framtid är *Djurvänlig kommun*, där vi varje år kartlägger vilka djurvänliga val som Sveriges kommuner har implementerat (läs mer på sida 22). Vi diskuterade hur arbetet med att inspirera konsumenter till en djurvänlig livsstil ser ut och hur vi, genom vår inspirationssajt [Väljvego.se](#), gör det enkelt och roligt för konsumenter att välja vego.

Medlemsforumen är inte enbart ett tillfälle att lyssna och lära sig mer, utan också en chans att diskutera och utbyta

idéer med andra engagerade djurvänner. Den här gången låg fokus på växtbaserad mat, och vi pratade om vårt mål att halvera köttkonsumtionen till år 2030, samt hur hur vi fortsätter att främja produktion och konsumtion av växtbaserade alternativ.

Höstens medlemsforum

20 oktober samlades vi för att diskutera myten som finns om att Sverige skulle ha världens bästa djurskydd. Anna Harenius, sakkunnig etolog hos Djurens Rätt, berättade om hur djurskyddet ser ut i Sverige idag, vad lagarna säger och hur de efterföljs, och vilka förändringar som behöver ske för att djuren ska få det bättre. Medverkade gjorde även Camilla Bergvall och Djurens Rätts programchef Linn Åkesson.

Under det digitala medlemsforumet diskuterades vår rapport “Djurskydd värt att tala om” som presenterar politiska lösningar för hönor, grisar, kycklingar och nötdjur, samt åtgärder för att främja växtbaserat (läs mer på sida 15). Deltagarna diskuterade sedan ämnet i olika digitala rum.

Effektrapport

2024

Djurens Rätt offentliggör årligen en effektredevisning som beskriver organisationens väg för att nå sina mål. Djurens Rätts effektrapport utgår ifrån Giva Sveriges riktlinjer och principer för effektrapportering. En mer utförlig presentation av Djurens Rätts organisation, verksamhet och användning av resurser finns i den årliga verksamhetsberättelsen samt årsredovisning med tillhörande förvaltningsberättelse.

Denna effektrapport omfattar perioden 1 januari 2024 – 31 december 2024.

Vad vill Djurens Rätt uppnå?

Djurens Rätt gör skillnad för de djur som är flest och har det sämst. De bortglömda, undangömda och ofta namnlösa djuren. Det har vi gjort sedan 1882. Med målinriktade kampanjer, företagssamarbeten och politiskt påverkansarbete är vi en av världens ledande djurrätts- och djurskyddsorganisationer.

Vi strävar efter en värld där djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv. Då lidandet djur utsätts för inte hindras av nationsgränser, arbetar vi globalt för att göra största möjliga skillnad för djuren. Eftersom effekten av vårt arbete är det som avgör vad vi som organisation ska arbeta med har vi valt att fokusera på de djur där lidandet är stort och systemförändringar krävs. I dagsläget har vi ringat in fyra fokusområden:

- **Djurfabriker**
I djurfabriker föds bara i Sverige upp fler än 100 miljoner djur årligen, varav den absoluta merparten av dem är turbokycklingar. Globalt rör det sig om miljarder djur som föds upp och

dödas i olika slags djurfabriker. Djurens Rätt arbetar brett för att montera ned djurfabriker. Genom politisk påverkan, opinionsbildning och företagspåverkan, gör vi framsteg för de djur som är flest och har det sämst i och utanför Sverige. Vi har ett ambitiöst mål om att antalet djur som föds upp i djurfabriker ska minska med 70 % till 2030. När antalet djur i fabriken minskar så skonas väldigt många djurs liv samtidigt som det ökar möjligheterna för att djurskyddet stärks för de djur som föds upp. Målbilden är att 2030 hålls djur inte längre i bur, de mest plågsamma bedövningsmetoderna är utfasade, dödandet av tuppsycklingar i äggindustrin har fått ett slut, och djurtransporterna är kortare och färre. År 2030 är inte heller turbokycklingar norm utan i stället långsamväxande raser som mår bättre. En betydande andel av kycklingarna kommer ha tillgång till utevistelse. Djurfabriker som föder upp fiskar och andra vattenlevande djur regleras hårdare och den

plågsamma koldioxidbedövningen är utfasad. Skyddet för vattenlevande djur är dessutom i högre grad anpassat till den specifika artens behov.

- **Pälsindustri**
I pälsindustrin föds djur upp och dödas enbart för att människor vill klä sig i deras pälsar. Djuren hålls i små burar och deras levnadsvillkor skiljer sig mycket från det liv de är anpassade för. Det behöver inte se ut så. Djurens Rätt arbetar för att avveckla pälsindustrin och handeln med päls, och det gör vi genom att informera allmänheten om situationen för djuren genom exempelvis kampanjer. Vi trycker på för att få politiker och myndigheter att förändra lagar som påverkar djuren i pälsindustrin, i Sverige och på EU-nivå, och vi påverkar företag att införa pälsfria policys. Vårt mål är att till 2030 ska alla pälsdjursfarmer vara avvecklade, och farmningen är förbjuden i såväl Sverige som Europa. Dessutom ska försäljning av pälsar, även från vildfångade djur,

vara förbjuden. Under 2024 har nästan alla svenska minkfarmer varit tomma. Politiska beslut för avvecklingsstöd gjorde att samtliga förväntas lägga ned senast våren 2025.

• **Djurförsök**

Såväl nationellt som internationellt är makthavare och allmänhet överens om att djurförsök ska fasas ut så snart det är möjligt. Nu är det dags att se till att dessa fina ord också avspeglas i att antalet djur som utsätts för djurförsök blir färre. En djurfri forskning där djur varken ses som försöksobjekt eller ingredienser är framtiden. Vårt mål är att antalet djur som utsätts för djurförsök har reducerats med 50 % till 2030. Genom handlingsplaner för utfasning av djurförsök, ökade anslag till djurfri forskning och andra initiativ ska forskningsvärlden ha tagit stora kliv mot en vetenskap i framkant som inte utsätter djur för lidande.

Allmänheten behöver få upp ögonen för pågående djurförsök och vilka alternativa metoder som finns. Djurens Rätt uppmärksammar detta genom informationssatsningar och kampanjer. Vi bedriver opinionsbildning nationellt, globalt och på EU-nivå för starkare lagstiftning mot djurförsök. Vi arbetar för att företag och myndigheter ska fatta bra beslut som leder till färre djurförsök.

• **Vego**

Djurens Rätt arbetar för att omställningen till mer växtbaserad mat ska påskyndas. Detta genom att inspirera och möjliggöra för konsumenter och företag att välja vego och genom att sätta press på politiken. Djurens Rätt coachar företag i hur de gör för att sätta

mål om att minska köttet och öka andelen växtbaserat.

Vi underlättar för konsumenter att göra djurvänliga val genom rankingen "Sveriges vegovänligaste matkedja", märkningen I'M VEGAN och vår inspirationsajt Välj Vego! med tillhörande app. Ytterligare en gren av Djurens Rätts arbete går ut på att hjälpa landets kommuner att lyckas i övergången till mer växtbaserad mat i skola och förskola.

I vilket organisatoriskt sammanhang verkar Djurens Rätt?

Djurens Rätt är en medlemsstyrd organisation med volontärer över hela Sverige. I Sverige samarbetar vi med andra organisationer i civilsamhället inom djurrätt och djurskydd, konsumentfrågor och klimat. Samarbetet rör ofta punktsatser som till exempel gemensamma publika arrangemang och uppvaktningar av beslutsfattare.

Djurs lidande stannar inte vid nationsgränser, utan är ett globalt problem som kräver globala lösningar. Även om Djurens Rätt har sin medlemsbas i Sverige så sker mycket av det övergripande arbetet internationellt. Djurens Rätt arbetar i flera olika länder, under namnet Project 1882, och har en mängd internationella samarbeten för att effektivt kunna påverka till exempel lagstiftning, företagspolicies och internationella handelsavtal. Vi finns sedan 2023 representerade inne i Ukraina under namnet Project 1882 Ukraine.

Ett viktigt arbete är därför att ge djuren en röst i EU-politiken och att påverka företag världen över för att förändra djurens situation. Detta gör vi genom gemensamma kampanjer och politisk påverkan, bland annat tillsammans med organisationerna

Eurogroup for Animals och World Federation for Animals, där vi är medlemmar. Djurens Rätt är också medlemmar i Fur Free Alliance, Open Wing Alliance och Aquatic Animal Alliance. Grunden i dessa samarbeten är att de ska vara med och bidra till Djurens Rätts målbild och stå för ett professionellt och kunskapsbaserat arbete. Vi är primärt engagerade i dessa fem internationella sammanslutningar:

Aquatic Animal Alliance

Aquatic Animal Alliance är en koalition av fler än 150 organisationer från 70 länder, som arbetar för att fiskar och andra vattenlevande djur ska få leva sina liv fria från lidande. Fiskar är de djur som är absolut flest och har det sämst och i takt med att allt fler fiskfabriker etableras runt om i världen arbetar Djurens Rätt för att förbättra för fiskarna. Inom koalitionen har vi arbetat tillsammans för att fler policies, om stärkt djurskydd för vattenlevande djur, ska antas och implementeras.

Eurogroup for Animals

Djurens Rätt koordinerar arbetet på EU-nivå med Eurogroup for Animals, som är en paraplyorganisation bestående av fler än 100 medlemsorganisationer som arbetar inom EU. Fokus ligger på att påverka politiker inom EU för att få till stånd ett bättre djurskydd. En stor del av den svenska djurskyddslagstiftningen grundar sig på direktiv och förordningar från EU. Sedan Sveriges EU-inträde har Djurens Rätt finansierat Eurogroup for Animals, och sedan åtta år tillbaka har vi suttit i dess styrelse. Genom olika stora kampanjer som exempelvis End the Cage Age, för att få till ett burförbud inom EU, och Fur Free Europe, för pälsdjuren, samt en rad olika sakfrågor bedriver Djurens Rätt ett politiskt påverkansarbete för djuren på EU-nivå.

Fur Free Alliance

Fur Free Alliance är ett globalt nätverk som består av ett 50-tal djurrättsorganisationer från Europa, Nordamerika och Asien. Fur Free

Alliance arbetar med att få modeföretag pälsfria och att få länder att införa förbud mot pälsdjursfarmning. Genom nätverket får Djurens Rätt tillgång till expertis och information från andra länder, likväl som att vi stöttar andra organisationer i deras arbete med att avveckla pälsindustrin globalt. Djurens Rätt är den svenska partner som ansvarar för att ansluta svenska företag till Fur Free Retailer Program i Sverige (pälsfria listan).

Open Wing Alliance

Djurens Rätt har efter många år av arbete fått alla svenska livsmedelskedjor att anta policies om att vara buräggsfria. Burhållning av hönor har minskat kraftigt i Sverige men globalt är burar fortfarande mer regel än undantag. Det globala nätverket Open Wing Alliance är en koalition bestående av fler än 90 organisationer världen över som samtliga jobbar för att hönor och kycklingar ska få det bättre. Tillsammans har koalitionen åstadkommit mer än 3 200 företagslöften som

innebär att de slopar burägg eller tar mer ansvar för kycklingarna genom European Chicken Commitment. Namnet Open Wing Alliance syftar på att en höna i bur inte ens kan sträcka ut sina vingar. Djurens Rätt genomför internationella informationskampanjer, tillsammans med andra organisationer inom nätverket, och kan på så vis påverka multinationella företag och därmed åstadkomma större effekt för fler djur.

World Federation for Animals

World Federation for Animals grundades 2021 av Djurens Rätt och 17 andra djurrätts- och djurskyddsorganisationer. Vi sitter med i styrelsen för organisationen. Syftet är att samla intresseorganisationer för djuren världen över och fokusera på viktiga politiska frågor som påverkar djur globalt, bland annat genom påverkan gentemot FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation och andra FN-organ. Att djurskydd kommer med som ett av de globala hållbarhetsmålen är en uttalad målsättning.

Vilka strategier har Djurens Rätt?

Djurens Rätts strategi för att nå målsättningarna är att informera allmänheten, skapa opinion och föra fram medborgarnas åsikter till beslutsfattare. Vi använder vår expertkunskap till att trycka på för förändrad lagstiftning och till att coacha företag. Vi granskar, påpekar problem och presenterar lösningar samtidigt som vi inspire-rar och möjliggör för konsumenter att göra djurvänliga val. Ett kraftfullt opinionsbildande arbete där vi kanaliserar människors engagemang är en viktig del i att åstadkomma politisk förändring genom lagstiftning.

Djurens Rätt är partipolitiskt obundna och vi vill genom demokratisk opinionsbildning, politisk dialog, företagssamarbeten och ökad kunskap förverkliga vårt mål: En värld där djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv.

Djurens Rätts förändringsteori utgår från att de värsta formerna av djurhållning måste avvecklas och att det i sin tur leder till att färre djur utsätts för lidande och död, samtidigt som de djur som föds upp får det bättre. I många frågor krävs parallellt arbete med konsumenter och handel.

Vilken kapacitet och vilket kunnande har Djurens Rätt? Medlemmarna

Medlemmarna är den viktigaste tillgången för att Djurens Rätt ska kunna uppnå sina mål. I dagsläget har Djurens Rätt närmare 50 000 medlemmar. Ju fler medlemmar, desto tyngre väger Djurens Rätts röst i samtal med politiker och andra makthavare. Därför är varje enskild medlem viktig!

Många medlemmar engagerar sig i någon av Djurens Rätts olika volontärgrupper, både nationel-

la och lokala, eller genom att få våra blixtrail. I blixtrailen tipsas om enkla saker som kan göras för djuren digitalt. Det kan vara att skriva under en namninsamling, kommentera på sociala medier eller att maila företag och makthavare. Sedan 2023 har vi BlixtAppen som är en webbaserad app där blixterna kan genomföra ännu fler aktiviteter. Volontärgrupper och blixtrar bildar opinion i Djurens Rätts frågor, deltar i kampanjer eller initierar egna lokala kampanjer, värvar medlemmar och påverkar den lokala politiken. Djurens Rätt har under 2024 engagerat omkring 180 volontärer och tillsammans har de bidragit med över 7 500 volontärtimmar i arbetet för djuren, vilket är en ökning med cirka 500 timmar jämfört med föregående år.

Medarbetare

Djurens Rätt har fler än 50 anställda medarbetare som jobbar med bland annat politiskt arbete, kampanjer,

kommunikation, sociala medier, företagsrelationer, konsumentfrågor, givarservice, och stöd till volontärgrupper och barnorganisationen Rädda Djuren-klubben, samt ekonomi och medlemsvärvning.

Expertis

Djurens Rätt är en expertorganisation med specifik kunskap om djurs välfärd och en av Sveriges främsta experter inom djurförsök. Djurens Rätt är remissinstans åt regering och myndigheter samt representerad i olika grupper inom Jordbruksverket. För Djurens Rätt är det centralt att vara faktabaserade för att verka på ett trovärdigt sätt och att kunna vara den främsta samtalspartnern i frågor som rör djurvelfärd och djurs rättigheter. Inom det utåtriktade arbetet har vi utvecklat metoder för dialog om djurrätt. Djurens Rätt är erkänt framgångsrika inom sociala medier, och har stort genomslag på Facebook och Instagram.

Partnerskap och nätverk

Djurens Rätt har god kapacitet att påverka utanför Sveriges gränser tack vare internationella samarbeten. EU och dess lagstiftning är ett viktigt område för Djurens Rätt. En stor del av det internationella arbetet bedriver vi inom ramen för Eurogroup for Animals, liksom World Federation for Animals.

Finansiella resurser

Djurens Rätts ekonomiska resurser kommer från medlemsavgifter, gåvor och arv. Vi tar inte emot statsbidrag annat än för specifika och avgränsade projekt. För mer information, se Djurens Rätts årsredovisning.

Hur vet vi om Djurens Rätt gör framsteg?

Djurens Rätt arbetar enligt en sjuårig verksamhetsinriktning som består av huvudmål (mål på lång sikt), rikt-ningsmål och årliga delmål. Alla mål ska leda till uppfyllandet av Djurens

Rätts vision. Delmålen är de indikatorer mot vilka vi mäter framgång och ser om vi är på rätt väg. För att omsätta de långsiktiga huvudmålen i konkret verksamhet så använder sig Djurens Rätt av OKRs-metodiken, Objectives & Key Results. Alla mål följs upp med jämna mellanrum, där genomförd verksamhet har dokumenterats löpande och effekten stäms av mot målen. Uppföljning genomförs årligen av resultatet för hela året.

Vi mäter effekten med hjälp av flera olika resultatmått. De mest centrala är:

- Antalet politiska beslut som tas till förmån för djuren.
- Andelen frigående hönor i Sverige.
- Antalet verksamma minkfarmer i Sverige.
- Köttkonsumtion per person och år i Sverige, omräknat till antal djurindivider.
- Antalet nya policys från företag som berör hönor, turbokyklingar, och en ökad andel växtbaserade livsmedel.
- Indextalen för *Djurvänlig kommun-rankingen*.
- Antalet volontärtimmar i Djurens Rätt.

Förändringsteori och förändringskedjan – exempel från en av Djurens Rätts kampanjer

Vi vill lyfta ett av våra arbeten, arbetet med att få en EU-kommissionär med uttalat ansvar för djurskydd. Här följer ett exempel på vår förändringsteori och kedjan från resurser, via aktiviteter och prestationer, till effekter:

År 2024 fick Djurens Rätt en historisk framgång för djurskyddet inom EU, då en kommissionär för djurskydd tillsattes, ett arbete som startade redan 2021. Genom kampanjen *EU for Animals* har vi i samarbete med andra djurrätts- och djurskyddsorganisationer samlat

in över 300 000 underskrifter, runt om i Europa, för att kunna visa upp allmänhetens stöd för detta krav. Tack vare vårt gemensamma arbete visade över 100 parlamentariker, varav 8 svenska, sitt stöd för denna kampanj. Den nya titeln "kommissionär för hälsa och djurskydd" innebär ett förtydligat politiskt ansvar för att förbättra djurens välfärd.

Arbetet med djurskyddskommissionär är en del av Djurens Rätts verksamhetsinriktning (VI) 2023–2030 med VI-målet *Djurs intressen är representerade i politiska rum* samt årsmålet för 2024 – *Djurens röst i politiken stärks*. 2021 gjorde vi bedömningen att vi kunde nå framgång genom att kampanja för en djurskyddskommissionär. Nationellt har vi även drivit frågan om en svensk djurskyddsminister men inte fått lika bra respons. Vår förhoppning är

att vårt arbete i EU ska inspirera svenska politiker så att vi även får en svensk djurskyddsminister.

Våra mål är viktiga och framtagna för att politiken inte tar sitt ansvar. I stället är ekonomiska intressen överordnade på bekostnad av djurens liv och hälsa. Att ge politiskt ansvar, genom att inrätta en djurskyddsminister eller djurskyddskommissionär, eller skapa myndigheter eller direktorat med primärt ansvar för djuren, är ett steg på vägen mot vårt stora mål: En värld där djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv. Detta därför att det då finns fler röster som talar för djuren i politiska rum.

Förändringsteori:
Genom våra aktiviteter ökade medvetenheten om behovet av en bättre djurskyddspolitik och formulerade

ett förslag på lösningen, nämligen att inrätta en kommissionär med djurskydd i sin titel.

Resurser:
I projektet satte vi samman ett team av dedikerade organisationer från olika medlemsstater som var och en bidrog till att uppmärksamma frågan nationellt och bland sina länders beslutsfattare. I projektet fanns även en central projektorganisation med projektledare och resurser för att arbeta in frågan i parlamentet och kommissionen.

Aktiviteter:
Vi startade en gemensam kampanj som vi ständigt återkommit till. Kampanjen har byggt på huvudsakligen två delar. Det första är att vi haft en namninsamling och kommunicerat kring detta. De insamlade namnen har lämnats in till EU-kommissionen

och EU-parlamentet. Den andra delen är att vi samlat in stöd från europaparlamentariker. Vi har fått dem att ställa sig bakom förslaget om att en kommissionär ska ha djurskydd i sin titel. Det har i sin tur gjort det lättare att få många europaparlamentariker att ställa sig bakom ett gemensamt dokument i parlamentet. Med hjälp av stödet från parlamentarikerna har vi lyft frågan på olika sätt i parlamentet. Utöver detta har det ägt rum många olika möten med politiker och deras anställda.

Prestationer:
Förutom att vi genomfört lyckade namninsamlingskampanjer och fått brett stöd bland europaparlamentariker, har vi varit med och arrangerat en överlämning av namnen som blev mycket lyckad och uppmärksammad. Den centrala projektorganisationen, som är tillsatt av den Belgiska djurskyddsorganisationen GAIA, har genomfört ett framgångsrikt rundabordssamtal mellan alla partigrupper. Från svenskt håll har vi fått nationella politiker att lyfta frågan i svensk media.

Effekter:
Resultatet är påtagligt då Ursula von der Leyen, Europeiska kommissionens ordförande, hösten 2024 berättade att det skulle utses en kommissionär med djurskydd i sin titel. Det var vad hela kampanjen gick ut på och operationen lyckades. Nästa utmaning vi har att ta oss an är att få den nya kommissionären till att arbeta aktivt för ett stärkt djurskydd och driva frågan så långt som möjligt.

Utmaningar och lärdomar:
Kampanjen hade ingen sluttid, bara ett slutmål. Det är en lärdom att arbeta på det sättet. Kampanjen var inte linjärt konstruerad med genomtänkta detaljer från början. Vi har med tiden anpassat oss efter vad som är bäst. Det har varit lärorikt att förändra ursprungliga tankar och vara innovativa längs processen.

Årsredovisning

2024

Styrelsen för Djurens Rätt, med organisationsnummer 802002–4496, upprättar härmed årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari – 31 december 2024.

Innehåll

59	Förvaltningsberättelse
59	Allmänt om verksamheten
65	Väsentliga händelser under året
67	Resultat och ställning
69	Förväntad framtida utveckling
70	Resultaträkning
71	Balansräkning
74	Noter
85	Underskrifter

Allmänt om verksamheten

Syfte och ändamål

Djurens Rätts syfte är att verka för avskaffandet av plågsamma djurförsök och övriga former av förtryck av djur. Fokus ligger på att förändra för de djur som utnyttjas i djurfabriker, i djurförsök och på pälsdjursfarmer, både i Sverige och globalt. Detta görs genom målinriktade kampanjer, opinionsbildning, företagssamarbeten och politiskt påverkansarbete. Djurens Rätts vision är en värld där djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv.

Vår vision

För en värld där djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv.

Målsättningar

Verksamhetsinriktning

Organisatoriska mål

Våra strategiska målsättningar

- Ett samhälle vars lagstiftning respekterar djurs rättigheter
- Ett samhälle där fler gör djurvänliga val
- Ett samhälle som ser till djurs intressen

Målsättningar 2023–2030

Djurens Rätts verksamhetsinriktning är en riktning för verksamheten de kommande åren och svarar på frågan om hur organisationen ska arbeta för att ta så stora kliv som

möjligt mot visionen. Den nuvarande verksamhetsinriktningen sträcker sig fram till 2030 och omfattar all verksamhet som bedrivs inom Djurens Rätt – från personal, volontärer och förtroendevalda.

Utöver målen i verksamhetsinriktningen har Djurens Rätt även organisatoriska mål som bland annat handlar om önskad medlemsutveckling och utveckling av det ideella engagemanget inom organisationen.

1. Djur respekteras som kännande individer

- 1a. Djurs intressen är representerade i politiska rum
- 1b. Djurs rättigheter återspeglas i lagstiftningen
- 1c. Djurs intressen är inkluderade i agendan för hållbar utveckling

2. Djurfabrikerna är nedmonterade

- 2a. Inga djur dödas för sin päls
- 2b. Antalet djur som föds upp i djurfabriker har minskat med 70 %
- 2c. Turbokäcklingar är inte längre norm
- 2d. Ett starkt djurskydd för vattenlevande djur är en självklarhet

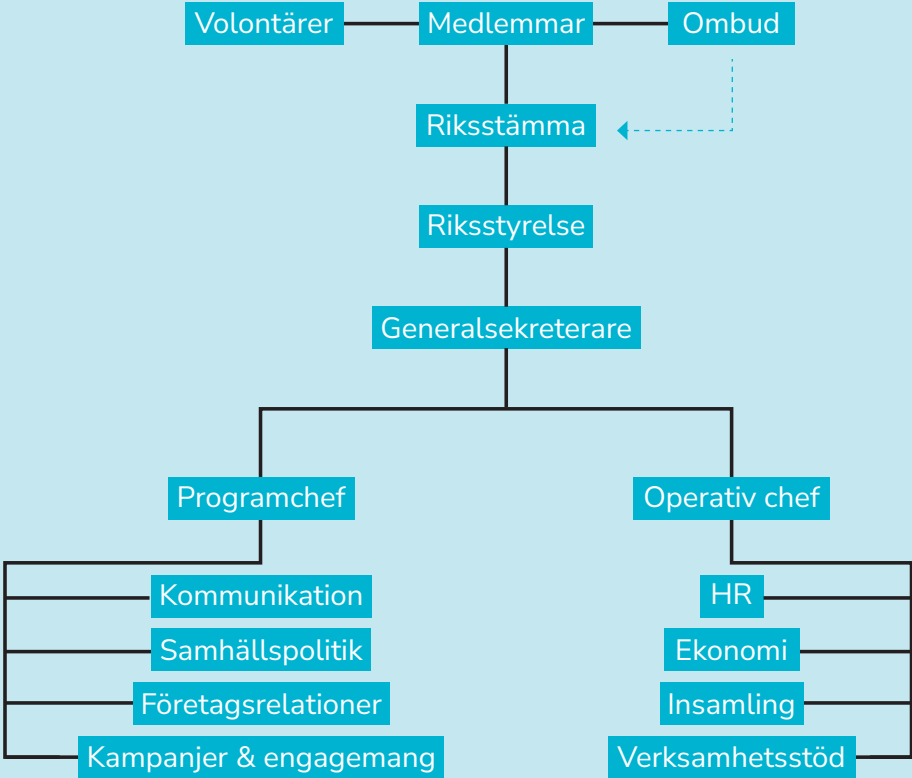
3. Forskningen är djurfri

- 3a. Antalet djur som utsätts för djurförsök har reducerats med 50 %

Djurens Rätt. en medlems- organisation

Djurens Rätt är en demokratisk och partipolitiskt obunden ideell förening med sin bas i Sverige. Djurens Rätt arbetar globalt för att göra skillnad för de djur som är flest och har det sämst. Det är Djurens Rätts volontärer som tillsammans med anställd personal skapar den organisation som bedriver målinriktade kampanjer, företagssamarbeten och politiskt påverkansarbete.

Tillsammans arbetar de många olika delarna i organisationen för att uppnå målen i den gemensamma verksamhetsinriktning och i förlängningen Djurens Rätts vision: En värld där djur respekteras som kännande individer med rätt till sina egna liv.

Medlemmar

Vid 2024 års utgång hade Djurens Rätt 44 566 medlemmar. Vartannat år arrangeras ombudsmöten där ombud väljs som sedan representerar medlemmarna på riksstämman. Alla medlemmar i Djurens Rätt får årligen fyra nummer av medlemstidningen. Medlemmar i åldern 0-13 år får tidningen Rädda Djuren Klubbnytt fem gånger om året.

Volontärer

Djurens Rätt har närmare 180 volontärer som under 2024 deltagit i minst ett volontärprogram. Det finns flera volontärprogram inom olika fokusområden, detta ger volontärer möjlighet att delta i det område som känns mest meningsfullt och relevant för dem. Det skapar ett hållbart och långsiktigt ideellt engagemang. Djurens Rätt har även ett nätverk av digitala volontärer, denna engagemangsform kallas för Djurens Rätts blixtar. Detta är ett stöd till Djurens Rätts opinionsarbete, där blixterna upp-

muntras att bl.a. dela informationskampanjer via sociala medier. En tredje engagemangsform är lokalorganisationer som bedriver verksamhet lokalt inom sin kommun.

	2024	2023
Volontärer	177	139
Blixtar	25 481	17 755
Lokalorganisationer	6	10

Riksstämman

Riksstämman är Djurens Rätts högsta beslutande organ. På riksstämman röstas det bland annat om verksamhetsinriktningen, som innehåller Djurens Rätts målsättningar och fokusområden framåt. På riksstämmorna väljs även riks-

styrelse som ansvarar för det strategiska arbetet och styr verksamheten mellan riksstämmorna. Riksstämman hålls vartannat år.

Riksstyrelse

Riksstyrelsen består av ordförande, vice ordförande, andre vice ordförande och övriga ledamöter, totalt ingår det 12 poster i styrelsen. Under 2024 hölls 8 styrelsemöten. Riksstyrelsen följer löpande under året upp måluppfyllelse och ekonomiska resultat, samtidigt som den lägger stort fokus på att diskutera den framtida riktningen för Djurens Rätt. Det operativa arbetet sker i det som kallas för verksamheten, som består av avlönad personal och volontärer.

Djurens Rätt har haft PwC som auktoriserad revisor under räkenskapsåret. Två lekmannarevisorer utsågs vid riksstämman 2023 att granska genomförandet av dess beslut, dessa väljs till en period om två år.

Djurens Rätts riksstyrelse 2023–2025

Riksstyrelsen väljs vartannat år på riksstämman av representanter för Djurens Rätts medlemmar. Styrelsen är en sammansättning av personer med blandad kompetens som tillsammans bildar det bästa laget att leda organisationen effektivt.

Riksordförande
Camilla Bergvall

1:e vice ordförande
Sofia Kamlund

2:e vice ordförande
Tina Hogevik

Ledamot
Ida Ahlström

Ledamot (avgått)
Tommy Ringlöv

Ledamot
Sophie Gripenberg

Ledamot
Nithin Ramesh

Ledamot
Maiya Tebäck

Ledamot
Hanna Engstedt

Suppleant/Ledamot
Andreas Nordvall

Suppleant
Viola Holst

Suppleant
Isobel Niesel

Förvaltning

Ledningsgruppen. Från vänster: Sofia Leander, Nathalie Söderström, Coral Ricote, Francesca Vilches, Benny Andersson, Linn Åkesson, Moa Ranum, Sebastian Wiklund. På bild saknas Matilda Wiechel, Iva Terve och Sara-Maria Westerlund.

Ledningsgruppen

Ledningsgruppen leds av generalsekreteraren och består av programchef, operativ chef, kommunikationschef, samhällspolitisk chef, chef företagsrelationer, kampanjchef, insamlingschef och chef verksamhetsstöd. Ledningsgruppen leder det operativa arbetet utifrån Djurens Rätts uppsatta mål och direktiv från riksstyrelsen.

Medarbetare

Djurens Rätt har kontor i Stockholm, Göteborg och Malmö, samt kontorsplatser i Hedemora och Umeå. Medelantalet anställda under 2024 var 46. Alla medarbetare omfattas av kollektivavtal mellan arbetsgivarorganisationen Fremia och Unionen. På arbetsplatsen finns en lokal facklig klubb.

Viktiga organisatoriska händelser under året

- Bytte IT-system för att effektivisera och IT-säkra verksamheten ytterligare
- Införde Programchef som ny tjänst för att säkra upp ledningsstrukturen
- Fasade ut kontanthanteringen för att säkerställa säkra och kostnadseffektiva betalmetoder

Hållbarhet

Djurens Rätt arbetar för en hållbar och djurvänlig värld. Organisationens syfte bidrar till de globala målen på flera sätt. Djurens Rätt som arbetsgivare arbetar också aktivt med att hålla ett lågt klimatavtryck och har en skarp miljöpolicy som omfattar både anställd personal och volontärer.

Hur arbetar organisationen för att minska sitt klimatavtryck?

- Har en vegansk policy som genomsyrar hela organisationen
- Arbetar aktivt för att minska köttkonsumtionen
- Väljer alltid miljömärkta varor och tjänster när det går
- Tar alltid tåget i första hand
- Har grön el på alla kontor
- Är Kranmärkta
- Följer hållbarhetskriterier enligt kapitalplaceringspolicy

Arbetsmiljö

En god arbetsmiljö och engagerade medarbetare är en nyckel till framgång för alla organisationer. Djurens Rätt arbetar systematiskt med arbetsmiljön, där en löpande samverkan sker mellan ledningsgrupp och personal. På arbetsplatsen finns två arbetsmiljöombud som ingår i en arbetsmiljökommitté som även består av operativ chef och HR-ansvarig. På Djurens Rätt vill vi främja en sund balans mellan fritid och arbetsliv och har förmåner kopplade

till friskvård i form av både bidrag och tid samt även ett semester-system som ger fler semesterdagar i takt med anställningslängd. Organisationen arbetar utifrån en hybrid arbetsplatsmodell där de flesta medarbetare har ett upplägg där hemmajobb kombineras med kontorsjobb. Det hålls löpande medarbetarsamtal med alla medarbetare (1ggr/mån) där arbetsmiljö och prioriteringar diskuteras. Det finns även ett anonymt verktyg för medarbetarenkäter som skickas ut varannan vecka.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Målsättning 1:
Djur respekteras
som kännande
individer

Målsättning 2:
Djurfabrikerna är
nedmonterade

Målsättning 3:
Forskningen
är djurfri

● Europaturnén For the Animals

Under 2024 gav sig Djurens Rätt ut i Europa med den mobila utställningen *For the Animals*, vars syfte var att upplysa EU-medborgare och beslutsfattare om djurens situation i Europas djurfabriker. Idén till turnén föddes efter att den dåvarande EU-kommissionen svek djuren och EU:s medborgare när de inte la fram den utlovade översynen av EU:s djurskyddslagstiftning under hösten 2023.

Under turnén samarbetade vi med 16 olika djurrätts- och djurskyddsorganisationer och besökte totalt 21 storstäder runt om i Europa – däribland Warszawa, Berlin, Lissabon, Bologna och Zagreb. Den mobila utställningen lockade 7 900 besökare och förutom mer kunskap om djurens tillvaro i djurfabrikerna fick besökarna även insikter i de utmaningar som djuren står inför, och vilka möjligheter som finns för att skapa förändring tillsammans. Under turnén fanns också namnsamlingen "EU-kommissionen: Håll era löften till djuren" där den nya EU-kommissionen uppmanas att ta sitt ansvar för djuren och se till att djuren blir en central prioritering under mandatperioden.

● ● Massivt stöd för kornas rätt att beta

När regeringen tillsatte utredningen "Stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd" och det därmed stod klart att det lagstadgade beteskravet för kor var hotat, svarade Djurens Rätt upp med att lansera kampanjen

Jag vill beta tillsammans med andra organisationer i Sverige. I september överlämnades namnsamlingen till regeringen där 110 927 personer då hade skrivit under och krävde att beteskravet för kor i lösdrift ska bevaras och utökas. Överlämningen skedde i samband med en manifestation på Mynttorget i Stockholm.

Efter överlämningen har Djurens Rätts arbete inte växlat ner, snarare tvärtom där organisationen på ett internationellt plan har informerat och mobiliserat organisationer utanför Sverige att engagera sig i frågan. På hemmaplan har det politiska påverkansarbetet fortsatt och olika insatser har genomförts för att hålla allmänheten uppdaterad kring det som sker med utredningen. Även efter överlämningen av underskrifterna har tusentals personer skrivit under och gett sitt stöd för kampanjen, och Djurens Rätts arbete kommer inte att trappas ner förrän kornas rätt att beta inte längre är hotat.

● Djurskyddskommissionär inrättades i EU

Under de senaste åren har Djurens Rätt lagt mycket fokus på att påverka EU:s politiska agenda. Sedan 2021 har kampanjen *EU for Animals* drivits, tillsammans med andra djurrätts- och djurskyddsorganisationer i Europa, för att lyfta fram vikten av ett starkt djurskydd på europeisk nivå. Under kampanjens gång samlade organisationerna tillsammans in över 300 000 underskrifter från EU-medborgare, varav nästan 40 000 av dessa kom från Sverige. Denna

uppslutning visade tydligt för EU:s beslutsfattare att det finns ett starkt folkligt stöd för att förbättra djurskyddet. När EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen meddelade i september 2024 att en kommissionär med titeln "kommissionär för hälsa och djurskydd" skulle inrättas i den nya kommissionen var glädjen stor. Därmed var Djurens Rätts mångåriga och idoga arbete om att inrätta en djurskyddskommissionär i EU äntligen i mål!

● Starka påtryckningar för att fasa ut de plågsamma djurförsöken

Under 2024 har Djurens Rätt fortsatt arbetet för att främja djurfri forskning i Sverige och på EU-nivå. På hemmaplan har arbetet fortsatt för att 3R-centret, som arbetar med att ersätta, minska, och förfinas djurförsök i Sverige, ska få tillbaka den finansiering som togs bort från regeringens budget inför 2024. I det regleringsbrev som kom i slutet av 2023 avsattes 3 miljoner kronor till 3R-centret efter påtryckningar i form av närmare 28 000 underskrifter från Djurens Rätt. Det ledde ändå till att 9 av 12 anställda varslades. Under året har fokus sedan varit att återställa finansieringen till åtminstone 15 miljoner. En framgång var att tre riksdagspartier, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, valde att öronmärka 15, 20, respektive 40 miljoner i sina budgetmotioner till 3R-centret, efter dialog med Djurens Rätt. På europeisk nivå har fokus legat på förverkligande av en konkret och kraftfull färdplan för utfasning av djurförsök, för säkerhetstestning i EU.

Samtidigt har Djurens Rätt under 2024 lanserat en informationskampanj om att flygbolaget SAS transporterar hundar till försökslaboratorier i Europa. Över 52 000 engagerade djurvänner har skrivit under namninsamlingen och avkräver SAS att ta sitt ansvar och sluta transportera hundar till försökslaboratorier. Djurens Rätt är inte nöjda förrän SAS avger ett långsiktigt och offentligt uttalande där de bekräftar att de upphört med transporter av djur till försökslaboratorier samt att de lovar att inte återuppta sådana transporter i framtiden.

Flera kommuner och företag vill välja bort turbokyklingar

Kommuner i Sverige är alltmer oroade över de omfattande djurskyddsproblemen som förekommer inom kycklingindustrin. I Djurens Rätts ranking Djurvänlig kommun svarade över en fjärdedel av kommunerna under 2024 att de kommer att använda möjligheten att fasa ut turbokyklingar i nästa upphandling, med hjälp av ett nytt kriterium som Upphandlingsmyndigheten tagit fram. Dessutom uppgav 17 % av de svarande kommunerna att de har minskat serveringen av kycklingkött, vilket är en ökning från föregående år. Djurens Rätt ser stor potential för det nya kriteriet att bidra till förbättrad djurvälstånd och välkomnar det växande engagemanget från kommunernas sida.

Dessutom har arbetet med att få fler företag att ta mer ansvar för kycklingarna resulterat i flera nya företagspolicies under året. Arbetet har lett till att företag som Stena Line, Preem, Stureplansgruppen och Brasserigruppen valt att arbeta enligt European Chicken Commitment (ECC). Detta innebär att närmare 70 företag i Sverige nu inkluderar ECC i sitt hållbarhetsarbete efter dialog med Djurens Rätt.

Avvecklingen av pälsindustrin allt närmare målsnöret

I över 50 år har Djurens Rätt arbetat intensivt för att pälsdjursfarmningen i Sverige ska avvecklas. Arbetet har nått flera delmål på vägen under årens lopp och under 2024 kunde äntligen flera av de sista minkfarmerna i Sverige stänga ned efter att regeringen meddelat att de kommer att betala ut ett avvecklingsstöd till minkfarmarna som väljer att avveckla. Beslutet från den svenska regeringen kom som ett resultat av det framgångsrika europeiska medborgarinitiativet Fur Free Europe som Djurens Rätt var en av de drivande organisationerna bakom. Nu fortsätter arbetet för att se till att det införs ett förbud mot pälsdjursuppfödning i Sverige och att den oetiska industrin därmed kan förpassas till historieböckerna en gång för alla.

Att påverka företag att anta pälsfria policies är också ett arbete som pågått under flera års tid. I februari 2024 lanserade Djurens Rätt en kampanj mot den italienska modejätten Max

Mara om att sluta använda päls i sina produkter. Ett halvår efter att kampanjen lanserades antog modemärket en pälsfri policy och hamnar därmed på en lång lista av företag som fasat ut päls efter dialog med Djurens Rätt.

Arbetet för djuren i Ukraina har fortsatt

Sedan 2023 har Djurens Rätt haft en verksamhet på plats i Ukraina för att arbeta med både kort- och långsiktiga insatser för djuren. Under 2024 fortsatte arbetet med oförminskad styrka där organisationen bland annat möjliggjorde en framgångsrik vaccinationskampanj för hemlösa hundar i Ukraina, vilket ledde till att 350 hundar vaccinerades. Dessutom gavs ekonomiskt stöd till evakueringen av cirka 400 djur efter attacker från Ryssland i Kharkiv-regionen i maj. Under hösten lovade den ukrainska köp- och säljplattformen OLX att stoppa försäljningen av vilda djur efter dialog med Djurens Rätt.

Resultat och ställning

Intäkter

Djurens Rätt är helt beroende av frivilligt stöd och merparten av intäkterna kommer från medlemsavgifter, gåvor och arv. Gåvointäkterna, merparten från privatpersoner, ökar även under 2024 (+5 185 tkr jmf med 2023) där arvsintäkterna står för ungefär hälften av den ökningen. Under året tillkännagavs ett stort arv med ett värde på ungefär 37 mkr. Det kommer vara det enskilt största arv som Djurens Rätt någonsin mottagits. Värdet av

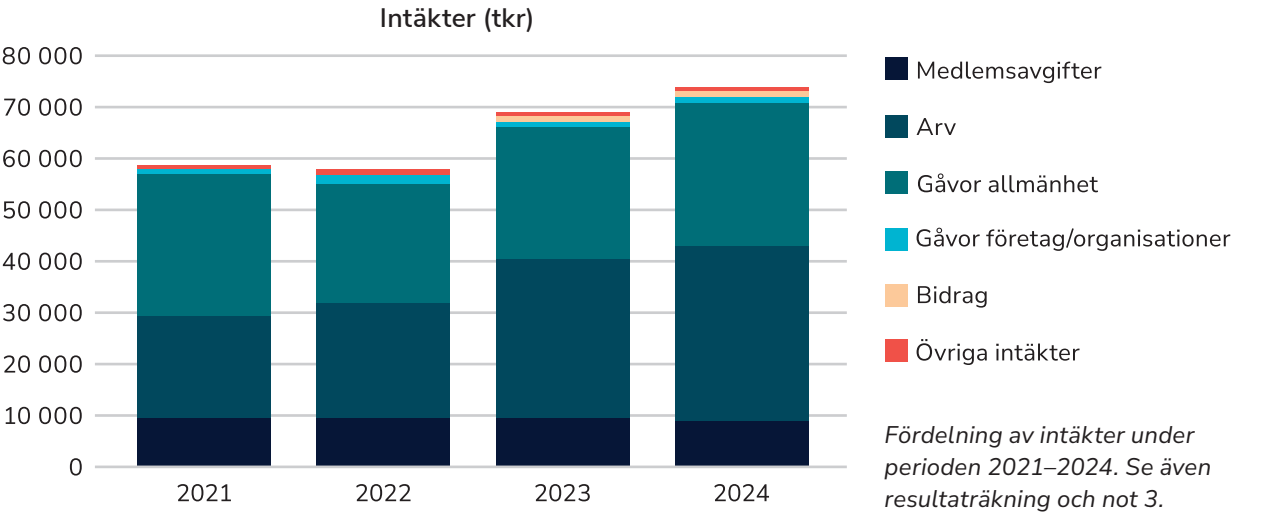
det arvet kommer mottas under en flerårsperiod och kommer göra stor skillnad för organisationens arbete framöver.

Antalet medlemmar minskar under året till följd av att rekrytering av årsbetalande medlemmar under året inte kompenserats av det antal som ej förlänger medlemskapet vid förnyelse. Rekryteringen av månadsgivare ökar dock, detta till följd av en gatuvärningssatsning via externt företag.

Viktiga insamlingshändelser under 2024*

- Försöksdjurens dag
- Julinsamlingen
- SAS-kampanjen
- Kycklingkampanjen

*sett till mängden mottagna gåvor

Ändamålsbestämda medel

Under året har organisationen mottagit ett arv på 100 tkr, där önskemålet var att det skulle användas för att stoppa plågsamma djurförsök. Gåvan har använts till en kampanj för att få flygbolaget SAS att stoppa djurtransporter till laboratorier där djur utnyttjas för djurförsök.

Totalt har 1 092 tkr använts av mottagna gåvor som klassificerats

som ändamålsbestämda. Se även rapport över förändringar i eget kapital.

Finansiella instrument

En trygghet för Djurens Rätt som organisation är det kapital som finns i form av värdepapper. Syftet med att ha detta kapital är att säkerställa att Djurens Rätt kan bedriva en stabil och målmedveten verksamhet till gagn för djurs

rättigheter, även om övriga intäkter periodvis skulle minska. Detta gäller inte minst för mottagna arv som genom åren kan fluktuerar. Organisationen har kort- och långsiktiga värdepappersplaceringar till ett bokfört värde på 77 560 mkr. Det bokförda värdet har ökat med 9 467 tkr mellan 2023 och 2024. Under året mottog Djurens Rätt värdepapper som gåvor till ett bokfört värde av 15 879 tkr.

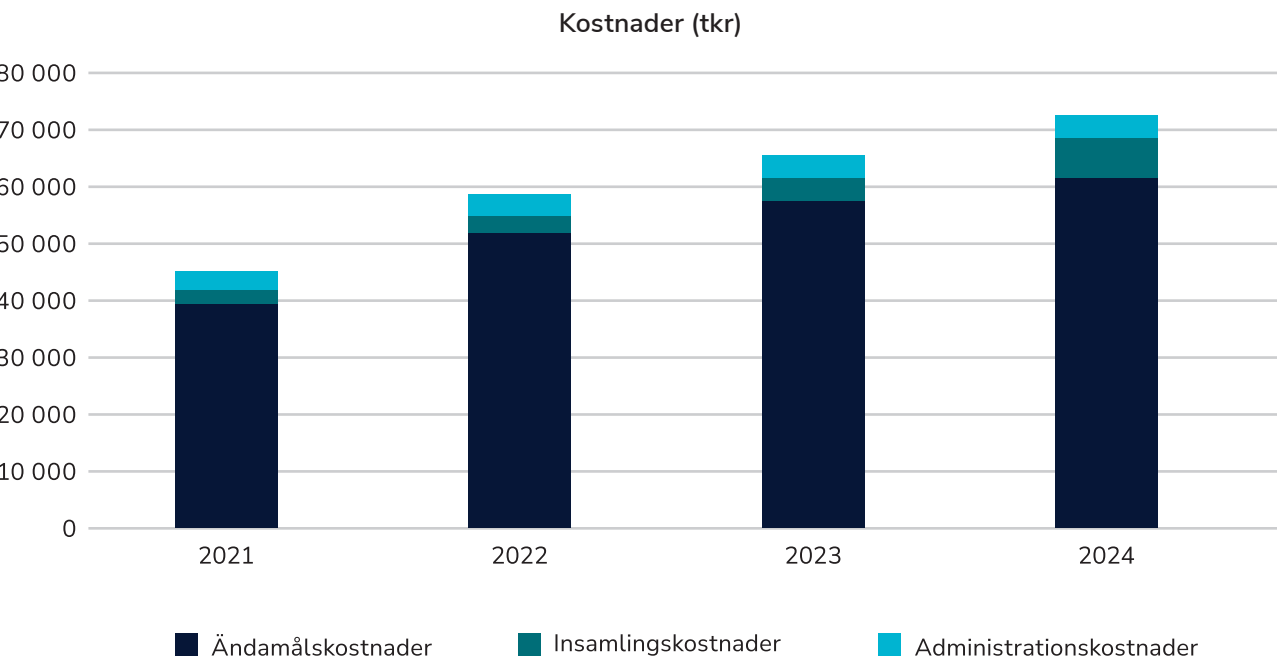
En kapitalplaceringspolicy finns som grund till alla investeringsbeslut som tas. Enligt den policyn investerar Djurens Rätt inte i oetiska företag. Med detta avses företag vars verksamhet har direkt anknytning till animalieproduktion, djurförsök, alkohol, tobak, vapen eller pornografi. Portföljen granskas löpande genom en oberoende screening-tjänst för att säkerställa att de etiska riktlinjerna följs. Det innebär att om organisationen mottar värdepapper som inte går i linje med policyn, säljs dessa av så fort som möjligt. Policyn finns i sin helhet på www.djurensratt.se.

Kostnader
Till följd av de ökade intäkterna har organisationen i takt med detta utökat den planerade verksamheten. Under året har främst två stora sats-

ningar skett. Dels har en europa-turné med en inredd trailer genomförts. Turnén har ökat synligheten för organisationen internationellt samt skapat eller fördjupat kontakter med andra djurrättsorganisationer i Europa.

Den andra satsningen har varit att anlita externa företag att utöva gatuvärvning av månadsgivare samt genom telefonsamtal kontakta befintliga månadsgivare att öka den månatliga gåva de skänker till organisationen.

Kostnaderna har totalt ökat jämfört med tidigare år (+ 6 628 tkr jmf med 2023) och går i linje med att organisationens omsättning ökar, vilket leder till en utökning av aktiviteter i enlighet med ändamålet.

Fördelning av kostnader under perioden 2021-2024. Se även resultaträkning.

Förväntad framtida utveckling

Djurens Rätt är fortsatt en stabil organisation. Det senaste decenniet har Djurens Rätt vuxit totalt sett i omsättning, medlemsantal och personalstyrka. Mycket arbete har lagts ned på att slipa de interna strukturerna för att möjliggöra en stor utväxling av resurserna gentemot ändamålet. Det arbetet lägger grunden för att möta behoven av ett starkt politiskt påverkans- och kampanjarbete som fortsatt kommer behöva utvecklas och intensifieras under de kommande åren. Inte minst kommer en stor del av fokuset fortsatt vara riktat på att se till att revideringen av EU:s djurskyddslagstiftning läggs fram, och som ännu inte levererats över ett år från när den först utlovades. Där är förhoppningen att se viktiga framsteg under året då den nytillsatta kommissionären för hälsa och djurskydd i EU har en stor möjlighet att påverka besluten.

Under 2025 kommer det intensiva arbetet fortsätta för att beteskravet för kor ska bevaras och utökas, istället för att skrotas som både mjölkindustrin och regeringens utredare föreslår. Mycket resurser kommer därför behöva läggas, både internt och externt, bland annat genom kampanjen Jag vill beta, för att se till att betande kor i det svenska landskapet inte blir ett minne blott. Här finns en del osäkerhetsmoln kring hur regeringen kommer att gå vidare med utredningen "Starkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd", därför gäller det att organisationen agerar förebyggande och fördelar

resurserna rätt. Att betesrätten, som Astrid Lindgren fick i 80-års-present, skulle tas bort och därmed förpassas till historieböckerna är något som inte får bli en realitet.

Djurens Rätts företagsarbete kommer att fortsätta att utvecklas både i Sverige och internationellt. Under 2024 tog arbetet mer fart för att förändra för de djur som är flest och har det sämst i Ukraina, detta är ett arbete som kommer att vidareutvecklas allt mer under 2025. Arbetet med att föra dialog med företag om att börja jobba enligt kriterierna i European Chicken Commitment (ECC) kommer också att fortlöpa och är helt nödvändigt för att lidandet i kycklingfabrikerna ska minska. Parallellt med detta fortsätter dialogarbetet med företag om att minska sin köttkonsumtion och ställa om till förmån för växtbaserade produkter. En utveckling som noterats under det senaste året är att köttkonsumtionen minskar totalt sett, men antalet djurindivider som slaktas ökar, då fisk- och kycklingkött ersätter kött från nötdjur och grisar. Djurens Rätt lägger därför stora resurser på att driva på för att det totala antalet djur som dödas ska minska och inspirera fler till att välja vego.

Ser en till omfattningen av den verksamhet som kommer att krävas för att nå de övergripande mål som Djurens Rätt jobbar gentemot, så kommer ett betydande stöd från gåvogivare att krävas. Inflation och andra kostnadsökningar bortom organisationens kontroll gör detta helt nödvändigt.

Djurens Rätt har som uttalat mål att växa och öka medlemsantalet. Detta kommer att kräva starkt fokus på medlemsvård och att arbeta med effektiva former för rekrytering och insamling. De största osäkerhetsfaktorerna är den negativa utvecklingen av samhällsekonomin. Hur samhällsekonomin ser ut kan påverka intresset för politiska reformer liksom framtida gåvor Djurens Rätt får av allmänheten. Djurens Rätts kapital kan också påverkas, även om aktieportföljens sammansättning är väl avvägd bör det finnas en medvetenhet om den riskfaktor en börsnedgång utgör. Under de senaste åren har svängningarna varit kraftiga emellanåt.

Djurens Rätt har över tid haft en positiv utveckling som organisation, men har också under sin över 140-åriga långa historia också upplevt en del kraftiga bakslag. Kapital motsvarande närmare 18–24 månaders verksamhetskostnader har därför byggts upp i syfte att användas om det sistnämnda skulle inträffa. Det grundar sig i att Djurens Rätt är helt beroende av frivilligt stöd från privatpersoner, där arv utgör en stor andel. Konjunkturförändringar i den allmänna ekonomin kan då ha stora konsekvenser. En stor del av kapitalet består av finansiella tillgångar i form av aktier. En aktieportfölj ger valfriheten utifrån de etiska riktlinjerna som anges i kapitalplaceringspolicyn och aktier har historiskt sett över tid gett en god avkastning till verksamheten.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2024	2023
Verksamhetsintäkter			
Medlemsavgifter		8 962	9 113
Gåvor	3	63 537	58 352
Bidrag	3	1 215	1 232
Nettoomsättning		787	768
Övriga intäkter		162	18
Summa verksamhetsintäkter		74 662	69 483
Verksamhetskostnader			
Ändamålskostnader		-61 749	-57 358
Insamlingskostnader		-6 732	-4 539
Administrationskostnader		-4 009	-3 965
Summa verksamhetskostnader		-72 490	-65 862
Verksamhetsresultat	4,5	2 172	3 621
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	6	2 120	2 189
Ränteintäkter och liknande resultatposter		–	–
Räntekostnader och liknande resultatposter		-140	-1
Förvaltningskostnader		-50	-50
Resultat efter finansiella poster		4 102	5 759
Årets resultat		4 102	5 759

Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för programvara	7	402	504
		402	504
Materiella anläggningstillgångar			
Nedlagda utgifter på annans fastighet	8	–	–
Inventarier	9	–	–
		–	–
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	10	72 618	52 718
Andra långfristiga fordringar	11	58	58
		72 676	52 776
Summa anläggningstillgångar		73 078	53 280
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Handelsvaror		708	646
Ärvda fastigheter	2	5 712	10 707
		6 421	11 353
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		48	97
Övriga fordringar		129	525
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	836	346
		1 012	967
Kortfristiga placeringar			
	13	4 941	15 376
Kassa och bank			
Kassa och bank		36 061	38 659
		36 061	38 659
Summa omsättningstillgångar		48 435	66 355
SUMMA TILLGÅNGAR		121 513	119 635

Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Ändamålsbestämda medel		4 765	5 197
Balanserat resultat		104 287	98 096
Årets resultat		4 102	5 759
		113 154	109 052
Avsättningar			
Övriga avsättningar		329	–
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 856	3 656
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	14	93	320
Aktuell skatteskuld		197	253
Övriga skulder		2 384	2 007
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	3 499	4 347
		8 030	10 583
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		121 513	119 635

Rapport över förändringar i eget kapital

Belopp i tkr	Ändamåls- bestämda medel	Balanserat resultat inkl. årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2024-01-01	5 197	103 855	109 052
Ändamålsbestämt av givaren	660	-660	–
Utnyttjade medel i år samt från tidigare år	-1 092	1 092	–
Årets resultat		4 102	4 102
Utgående balans 2024-12-31	4 765	108 389	113 154

Noter

Belopp i tkr om inget annat anges

Not 1 Redovisningsprinciper

Organisationens redovisnings- och värderingsprinciper överrensstämmer med årsredovisningslagen, BFNAR 2012:1 (K3) och Giva Sveriges styrande riktlinjer för årsredovisning. Principerna är oförändrade jämfört med föregående räkenskapsår.

Verksamhetsintäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som organisationen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter omfattar inbetalningar för medlemskap i organisationen. Medlemsavgifter redovisas vid inbetalning från medlemmen och intäktsredovisas över den tidsperiod som avses. Årsbetalande medlemmar med inträde från 2024 har ett så kallat rullande medlemskap med brutet medlemsår.

Gåvor och bidrag

En transaktion i vilken Djurens Rätt tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde, utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte, är en gåva eller ett erhålllet bidrag.

Gåvor

Gåvor och arv redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls

Gåvor i form av kontanter redovisas till nominellt belopp. Gåvor som utgörs av annat än kontanta medel värderas till verkligt värde vid gåvotillfället. Vid mottagande av gåva i form av fastighet eller bostadsrätt där föreningen blir ägare och där fastigheten eller bostadsrätten ännu ej avyttrats, medför detta att värdet av den erhållna tillgången tas upp till aktuellt marknadsvärde vid bokslutstidpunkten. Bedömningen av gåvans marknadsvärde baseras i första hand på externt inhämtade värderingar. Det uppskattade värde som intäktsredovisas i samband med bokslutet kan därav avvika från den likvid som senare erhålls i samband med avyttring av fastigheten eller bostadsrätten.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls.

Erhållna bidrag värderas till verkligt värde.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället.

Verksamhetskostnader

Verksamhetskostnader delas in i följande funktioner: ändamålskostnader, insamlingskostnader och administrationskostnader.

Med ändamålskostnader avses kostnader som kan hänföras till föreningens ändamål enligt stadgarna.

Insamlingskostnader avser huvudsakligen kostnader för att föreningen ska kunna samla in medel och generera externa intäkter. Exempelvis kostnader hänförliga till Djurens Rätts shop samt IT-konstader för insamlingsverktyg.

Administrationskostnader är främst kostnader som föreningen har för redovisning, medlemshantering, riksstämma och styrelse.

Kostnader som är gemensamma för ändamåls-, insamlings-, och administrationsfunktionerna är så kallade samkostnader, som fördelas på respektive funktion enligt fördelningsnycklar. Fördelningsnycklarna uppdateras årligen och baseras på den fördelning som gällande personal för räkenskapsåret utgör. Varje tjänst delas in i ändamål, insamling och administration och samtliga kostnader såsom lön, semester, pension och arbetsgivaravgifter fördelas därefter. De samkostnader som finns utöver personalkostnader fördelas utifrån den totala procentuella fördelning som personalen utgör. Samkostnaderna gäller exempelvis drift av kontor.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en pensionskostnad det år pensionen tjänas in.

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Operationella leasingavtal

Leasingavgifterna enligt operationella leasingavtal, inklusive förhöjd förstagångshyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Immateriella tillgångar

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar som förvärvats är redovisade till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

	Nyttjandeperiod
<i>Förvärvade immateriella tillgångar</i>	
Webbportal	5 år
Medlemsregister	10 år

Medlemsregistret togs i bruk i oktober 2016. Nyttjandeperioden är beräknad till 10 år. Systemet tog ca ett och ett halvt år att utveckla och är framtaget för att kunna användas under en period av 10 år. Det är till viss del möjligt för organisationens egen personal att vidareutveckla systemet. Byte av medlemsregister är ett stort och kostsamt projekt för organisationen och en begränsad frekvens av byten eftersträvas därför. Tidigare medlemsregister har haft en beräknad nyttjandeperiod på 10 år, vilket har stämt väl överens med den faktiska användningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

	Nyttjandeperiod
Nedlagda utgifter på annans fastighet	2–3 år
Inventarier, verktyg och installationer	5 år
Datorer och nätverk	3 år
Fordon	3 år

Avskrivningstiden för installationer och förbättringsutgifter på annans fastighet motsvarar kontraktstiden för lokalen.

Nedskrivningar – materiella och immateriella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedöms om det finns någon indikation på att en tillgångs värde är lägre än dess redovisade värde. Om en sådan indikation finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet beräknas nuvärdet av de framtida kassaflöden som tillgången väntas ge upphov till i den löpande verksamheten samt när den avyttras eller utrangeras. Den diskonteringsränta som används är före skatt och återspeglar marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de risker som avser tillgången. En tidigare nedskrivning återförs endast om de skäl som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet vid den senaste nedskrivningen har förändrats.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in-först ut- principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella instrument redovisas i enlighet med K3 kapitel 11 vilket innebär att värdering sker utifrån anskaffningsvärde.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när föreningen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och företaget inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Värdering av finansiella tillgångar

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräknas inflyta. Fordran på medlemsavgifter tas inte upp som fordran om det inte finns en legal fordran på medlemmen. Räntebärande finansiella tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden.

Värdering av finansiella skulder

Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Utgifter som är direkt hänförliga till upptagande av lån korrigerar lånets anskaffningsvärde och periodiseras enligt effektivräntemetoden.

Finansiella instrument

Långfristiga finansiella tillgångar

Långfristiga finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången. Föreningens finansiella instrument som innehåser för riskspridning anses ingå i en värdepappersportfölj och värderas därmed som en post vid bedömning av nedskrivningsbehov.

Djurens Rätt kan även investera i ändamålsbetingade innehav vilka bl.a. kan utgöras av aktier i onoterade bolag vars produkter/tjänster ligger i linje med organisationens verksamhetsmål. Då dessa placeringar görs

i ett annat syfte än att ge en långsiktig avkastning för att säkerställa organisationens långsiktiga kapitalbehov och innebär en förhöjd risk, redovisas dessa placeringar skilda från organisationens värdepappersportfölj och värderas separat.

Kortfristiga finansiella tillgångar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehåsa kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde. De kortsiktiga tillgångarna värderas post för post vid bedömning av nedskrivningsbehov.

Avsättningar

En avsättning redovisas när Djurens Rätt har en legal eller informell förpliktelse som kan hänföras till nuvarande eller tidigare räkenskapsår, som under balansdagen är säkra eller sannolika att uppkomma, men att beloppet eller tidpunkten då förpliktelsen ska infrias är oviss. Avsättningen värderas till den bästa uppskattningen av det belopp som kommer att behöva erläggas.

En form av avsättning som uppkommer hos Djurens Rätt är medel från lokalavdelningar som upplösts. Enligt §20 Mom 4 i föreningens stadgar ska riksorganisationen förvalta medlen vid upplösning i tre år. Efter tre år tillfaller medlen riksorganisationen om lokalvdelningen inte uppstår igen under den tidsperioden.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor och andra ändamålsbestämda medel. Se även eget kapital-rapporten.

Ändamålen till de medel som klassas som ändamålsbestämda gäller framför allt arbete mot djurförsök, men även arbete mot långa djurtransporter och att höja fiskars status.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Under året har föreningen mottagit fem fastigheter/ bostadsrätter som gåva, vilka inte har avyttrats vid bokslutstidpunkten. Dessa har tagits upp till ett bedömt värde om 5 712 tkr baserat på externt inhämtade fastighetsvärderingar, med avdrag för mäklalarvode och eventuella bolån.

Not 3 Gåvor och bidrag

<i>Gåvor som redovisats i resultaträkningen</i>	<u>2024</u>	<u>2023</u>
Gåvor:		
Allmänheten	28 049	25 105
Arv och testamenten	34 431	32 111
Företag	664	480
Andra organisationer	57	50
Externa stiftelser och fonder	336	607
Summa insamlade medel – Gåvor (a)	63 537	58 352

<i>Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen</i>	<u>2024</u>	<u>2023</u>
Insamlade medel (uppskattade belopp, ej bokfört):		
Annonstrymme Google	794	697
Summa insamlade medel – Uppskattat belopp (b)	794	697

Bidrag som redovisats som intäkt

<u>Privaträttsliga bidrag</u>	<u>2024</u>	<u>2023</u>
Andra organisationer	535	506
Stiftelser och fonder	68	–
Summa insamlade medel – Privaträttsliga bidrag (c)	603	506

<u>Offentliga bidrag</u>	<u>2024</u>	<u>2023</u>
EU	–	569
Myndigheter	612	158
Summa offentliga bidrag (d)	612	726

Summa bidrag (c+d)	1 215	1 232
---------------------------	--------------	--------------

<i>Totala insamlade medel består av följande</i>	<u>2024</u>	<u>2023</u>
Gåvor som har redovisats i resultaträkningen (a)	63 537	58 352
Gåvor som inte har redovisats i resultaträkningen (b)	794	697
Privaträttsliga bidrag som redovisats som intäkt (c)	603	506
Summa insamlade medel (a+b+c)	64 934	59 555

Not 4Medelantal anställda, personal-kostnader och arvoden till styrelse och revisorer

Medelantalet anställda	2024	varav män	2023	varav män
Medelantalet anställda	46	20 %	44	23 %

Könsfördelning bland styrelseledamöter och ledande befattningshavare

	2024-12-31 Andel kvinnor	2023-12-31 Andel kvinnor
Styrelsen	82%	78%
Övriga ledande befattningshavare	78%	78%

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, inklusive pensionskostnader 1)

	2024	2023
Löner och ersättningar 1)	24 833	22 644
Sociala kostnader 1)	10 213	9 155
(varav pensionskostnad exl löneskatt) 2)	(1 969)	(1 675)

- 1) Summan avser löner, andra ersättningar och sociala kostnader från ändamåls-, medlems-, samlings- och administrationskostnader
- 2) Av föreningens pensionskostnader avser 199 tkr 2024 (168 tkr 2023) organisationens riksordförande och generalsekreterare

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter m.fl. och övriga anställda

	2024			2023		
	Riks- ordförande	General- sekreterare	Övriga anställda	Riks- ordförande	General- sekreterare	Övriga anställda
Löner och andra ersättningar	516	797	23 519	440	780	21 424

Arbetet som ledamot i Djurens Rätts riksstyrelse är oavlönat. Det finns inget avtal om avgångsvederlag för general-sekreterare. Uppsägningstiden regleras av gällande kollektivavtal.

Ideellt arbete

Under året har flera tusen personer engagerat sig ideellt för Djurens Rätt, framförallt inom olika volontärprogram, utbildningar, i lokalorganisationer, på kontoren, via blixtrail och blixttappen. Värde av dessa ideella insatser har inte redovisats i resultaträkningen men antalet arbetstimmar uppgår till ca 7600 totalt. Antal volontärer som deltagit i aktiviteter under året är 177 st.

Not 5Operationell leasing

Leasingavtal där föreningen är leasetagare

	2024-12-31	2023-12-31
Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal		
Inom ett år	2 221	2 209
Mellan ett och fem år	3 751	2 375
Senare än fem år	–	–
	5 972	4 584

	2024	2023
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	2 482	2 352

Leasingavtalen gäller främst kontorslokaler men även kontorsmaskiner.

Not 6Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

	2024	2023
Ränteintäkter, övriga	1 013	352
Utdelningar	1 885	1 721
Realisationsresultat vid försäljningar	-655	115
Nedskrivningar	-122	–
	2 120	2 189

Not 7Balanserade utgifter för programvara

	2024-12-31	2023-12-31
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	3 522	3 522
Rörelseförvärv	–	–
Vid årets slut	3 522	3 522

Akkumulerade avskrivningar		
Vid årets början	-3 018	-2 698
Årets avskrivning	-103	-319
Vid årets slut	-3 120	-3 018

Redovisat värde vid årets slut	402	504
--------------------------------	-----	-----

Not 8Nedlagda utgifter på annans fastighet

	2024-12-31	2023-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	5 148	5 148
Nyanskaffningar	–	–
Vid årets slut	5 148	5 148
Ackumulerade avskrivningar		
Vid årets början	-5 148	-5 066
Årets avskrivning	–	-83
Vid årets slut	-5 148	-5 148
Redovisat värde vid årets slut	–	–

Not 9Inventarier

	2024-12-31	2023-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	576	576
Nyanskaffningar	–	–
Avyttringar och utrangeringar	-409	–
Vid årets slut	167	576
Ackumulerade avskrivningar		
Vid årets början	-576	-576
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	409	–
Årets avskrivningar	–	–
Vid årets slut	-167	-576
Redovisat värde vid årets slut	–	–

Not 10Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2024-12-31	2023-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	56 424	53 848
Tillkommande tillgångar	25 037	5 155
Avgående tillgångar	-4 953	-2 578
Vid årets slut	76 509	56 424
Ackumulerade nedskrivningar		
Vid årets början	-3 708	-3 708
Årets nedskrivningar	-122	–
Vid årets slut	-3 830	-3 708
Redovisat värde vid årets slut	72 618	52 718

Specifikation av värdepapper 2024-12-31	Antal	Redovisat värde	Marknads-värde
Aktier			
ABB ltd	5 174	1 127	3 081
Accelleron LTD CHF	258	13	147
AFRY B	3 833	640	589
Aktia Bank A	13 000	1 222	1 370
Assa Abloy B	600	151	196
Atlas Copco A	13 768	1 219	2 325
Atlas Copco B	2 000	224	299
Autoliv SDB	2 000	1 943	2 052
Billerud	1 842	232	187
Boliden	1 725	363	536
Castellum	15 000	1 370	1 808
Corem Property Pref	800	296	206
Danske Bank	3 450	598	1 078
DNB	4 000	687	883
Epiroc A	5 442	291	1 048
Epiroc B	500	78	86
Ericsson B	11 370	929	1 022
Fabege	13 045	651	1 080
Fortum EUR	2 000	419	309
Gjensidige Forsikring	3 300	494	645
Gränges	4 088	351	538
Heimstaden Pref	12 000	429	184
Inwido	11 000	679	2 041
Jyske Bank A/S	1 500	472	1 174
JM	3 000	728	501
Know it	4 000	695	552
Letho Group Oyj	15 000	430	5
Mandatum	3 200	–	164
Nokia Corporation SEK	10 000	474	489
Nordea Bank ABP STHLM	1 850	136	223
Norsk Hydro	1 819	141	111
NP3 Fastigheter	9 000	318	269
Oatly Group ADS	3 400	495	25
Sampo Oyj A	3 200	1 350	1 442
SCA B	7 079	648	994
Scatec Solar	4 000	368	309
SEB A	22 554	1 986	3 416
Securitas B	7 228	785	990
Skanska B	2 500	416	582
SSAB A	1 500	90	67
SSAB B	20 750	729	911
Stora Enso OYJ	5 817	688	649
Swedbank A	6 499	1 208	1 419
Telia Company	45 170	1 861	1 385
Thule group	4 500	614	1 537
Tobii	30 800	610	66
Tobii Dynavox AB	14 000	–	876
Trelleborg B	5 000	808	1 893
Vestas Wind systems A/S	4 500	577	677
Volvo A	1 375	287	372
Volvo B	17 772	2 403	4 774
		33 719	47 581

Övriga värdepapper

Andelar i Ekobanken	1 000	1	1
SHB Blueorchard Microfinance Fund	149	1 500	1 812
SHB HBF tillv. Obl. A1	12 521	1 350	1 588
SHB HBF Räntestr Cri A1	9 771	1 000	1 111
SHB Hållbar energi	14 929	2 585	4 294
SHB XACT obligation (UCITS EFT)	12 800	1 312	1 320
SHB Nordea Bostadsobl fond	4 966	500	570
SHB Nordea Institutionell kortränta	6 859	7 920	8 982
SHBC EL111	2 000 000	2 020	2 141
SHBC ST113	1 000 000	1 010	1 109
		19 198	22 929
		52 916	70 510

Fonder/Värdepapper

Nordea Swedish Stars	9	24	36
Nordea World Fund (Global EUR)	14 854	66	142
Nordea Alfa	36	48	62
Nordea Obligationsfond korta /Sekura	750	214	232
Nordea Stratega	210	32	36
SEB Asset selection C	815	139	157
SEB Dynamisk Räntefond C	8 448	891	963
SEB Europafond	1 880	33	35
SEB Europa Indexnära C	428	54	54
SEB Expander Sverige	6 787	169	238
SEB Företagsobligation Hållbar A	100	15	16
SEB Nordenfond	490	14	29
SEB PB Aktiv 25	58 960	8 614	8 975
SEB Active 20 A	8 235	1 111	1 067
SEB Sustainable High Yield C	416	83	84
SEB Sverigefond småbolag	1 123	113	152
SEB Östeuropafond	1 437	1	1
SEB Läkemedlesfond	17 761	177	568
SHB SEB Aktiesparfond	25 543	821	821
Swedbank transitions Global A	84	40	62
Swedbank Corporate Bond Europé A	385	52	55
Swedbank Räntefond Kort A	189	19	20
Swedbank Nordenfond	719	103	136
Swedbank Robur Exportfond A	1 574	319	363
Swedbank Kapitalinvest	2 541	546	792
Swedbank Allemansfond Komplet	21 009	3 230	3 636
Swedbank Räntafond Kort Plus A	12 040	1 509	1 611
Swedbank Case Celina Hedgefond A	276	34	39
Swedbank Access Global A	254	49	87
Swedbank Access Sverige A	438	121	132
Swedbank Didner & Gerge Global	135	45	64
Swedbank Fokus	167	26	47
Swedbank Robur Bas 50	2 469	85	98
Swedbank Ny Teknik A	20	37	25
Swedbank Healthcare A	286	9	11

Swedbank Technology A	14	10	19
Swedbank Sverige A	16	11	12
Swedbank Global High Dividend A	13	9	13
Swedbank USA A	86	9	13
Swedbank Rysslandsfond A	2	0	0
Swedbank Småbolagsfond Norden A	1 339	376	330
Swedbank Småbolagsfond Sverige A	37	10	9
Swedbank Fastighet A	339	24	25
(Swedbank) Handelsbanken Sverige Index Criteria	8	4	4
Swedbank Småbolagsfond Europa A, small cap	162	10	7
Swedbank Småbolag Global, small cap	92	11	13
Swedbank Robur Bas 25	668	84	97
Swedbank Robus Selection 25	200	21	24
Swedbank Humanfonden	114	187	189
		19 609	21 602

Ändamålsbetingade innehav

Simris Alg AB	689 016	173	53
Pepins - Kale United	164	42	41
		216	94

Nedskrivningar

Akkumulerade nedskrivningar	-122	
	<u>72 618</u>	<u>92 205</u>

Not 11 Andra långfristiga fordringar

	2024-12-31	2023-12-31
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	58	58
	58	58
Redovisat värde vid årets slut	58	58

Fordran avser deposition för hyreslokal i Göteborg.

Not 12 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda hyror	319	300
Övriga poster	<u>517</u>	<u>46</u>
	836	346

Not 13Kortfristiga placeringar

Posten innehåller donerade aktieandelar och ärvda fondandelar som inte hunnit avyttras per balansdagen.

Not 14Skuld erhållna ej nyttjade bidrag

	2024-12-31	2023-12-31
--	------------	------------

I posten ingår skulder avseende privaträttsliga bidrag. De villkor som inte är uppfyllda avseende erhållna privaträttsliga bidrag avser framförallt att projekten som bidragen avser fortfarande var pågående per 2024-12-31.

Eurogroup for Animals	–	154
Centre for Effective Altruism (Farmed Animal Funders)	–	166
Strangells Stiftelse	93	–
	93	320

Not 15Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2024-12-31	2023-12-31
--	------------	------------

Momsskuld	–	1 169
Förutbetalda medlemsavgifter	2 120	1 711
Upplupna personalkostnader	1 223	649
Övriga poster	157	819
	3 499	4 347

Not 16Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

Belopp i tkr	2024-12-31	2023-12-31
--------------	------------	------------

Ställda säkerheter	Inga	Inga
Eventalförpliktelser	Inga	Inga

Not 17Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

2025 är året där vi har goda förhoppningar om att de sista minkarna har fötts upp och slaktats på Sveriges minkfarmer. Regeringen meddelade i januari hur utbetalningen av avvecklingsstödet kommer att ske och ansökningsprocessen är nu i full gång. Vi förväntar oss därför att alla kvarvarande minkfarmer är tomma till sommaren. Djurens Rätts fokus kommer vidare att vara att se till att den utredning om förbud som regeringen utlovade under hösten 2023 kommer att verkställas och implementeras. Detta för att säkerställa att industrin inte kan återkomma i ny form i framtiden.

EU-kommissionen presenterade i februari sin vision för framtidens jordbruk där ny djurskyddslagstiftning ingår som en viktig del. Här syns resultatet av vårt arbete för End the Cage Age liksom för striktare djurskyddskrav för importerade djurprodukter så att konkurrensfördelar inte ges till länder där djurhållning sker med lägre djurskyddskrav än vad som finns i EU. Förslag på djurskyddslagstiftning ska presenteras under 2025 och beslutas om 2026.

I likhet med de tidigare åren kan omvärldsläget komma att påverka Djurens Rätts värdepapper på kort och/eller medellång sikt.

Underskrifter

Årsredovisningen har upprättats den dag som framgår av vår elektroniska signatur

Camilla Bergvall
Riksordförande

Sofia Kamlund
Första vice riksordförande

Tina Hogevik
Andre vice riksordförande

Andreas Nordvall
Ledamot

Sophie Gripenberg
Ledamot

Isobel Niesel
Ledamot

Nithin Ramesh
Ledamot

Maiya Tebäck
Ledamot

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av vår elektroniska signatur
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Angelica Stööp
Auktoriserad revisor

STORT TACK TILL DIG som har stått med oss på djurens sida under 2024.

Tack till dig som är medlem, ger ekonomiska bidrag och som väljer att lägga värdefull tid på att vara med och förändra djurens situation. Tillsammans fortsätter vi göra skillnad för kycklingarna, hönorna, korna, grisarna och de andra djuren som är i behov av vår hjälp – vi finns för att ge dem en röst i samhället och försvara deras rättigheter.